

Domoljub

V Ljubljani, 6. oktobra 1937

Leto 50 • Štev. 40

Ob 20 letnici smrti našega evangelista

Slovenska vas iz leta 1892., ko je pokojni Krek prvič stopil v slovensko javno življenje, je s svojimi bormi, s slamo kritimi hišami in kočami kar pričala o pomanjkanju izobrazbe — blagostanja. Le mladina se je večkrat na nedeljo in praznik zavrtela ob harmoniki v vaški krčmi, a to veselje se je skoraj redno končalo s preprirom, divjo kletvijo ter fantovskim pretepom in pokoljem. Naslednje jutro pa se je vas zbudila zopet vsa žalostna in bedna...

Pred Krekom je bilo kmetu še mnogo huje kot danes. Kmet ni mogel do gotovine — pač pa je dobil denar pri enem ali drugem vaškem veljaku, ampak pod težkimi pogoji. Gospodarski liberalizem s svojim naukom o svobodnem izkoriščanju ugodnih prilik za zaslužek, brez ozira na trpečega sočloveka, je brez srca lovil svoje žrtve po slovenskih vaseh. Oderuški veljaki so zahtevali po 40 do 60% obresti, kot pišeta pisatelj Jaklič in tudi politik Šuklje v svojih spominih. Mladi dr. Tavčar, poznejši liberalni voditelj, je v knjigi »Slovenski pravnik«, ki je izhajala več let v Mohorjevi družbi, napisal, da ima na Notranjskem vsaka vas svojega očeruha, ki zvabi v gostilno kmečkega gospodarja, ga napaja s slabim vinom in gosti s slano gnjatjo, ko je pa mož vinjen, da se komaj drži na nogah, sklene z njim nemogočo kupčijo. Kupi od njega večjo množino lesa, mu odšteje 50 goldinarjev are in se zgovori, da mora biti v 2 mesecih roba pripravljena, sicer bo moral kmet plačati dvojno oro, pa še 100 goldinarjev kazni povrhu. Čez dva meseca seveda ni robe nikjer. Saj je oderuh dobro vedel, da ima kmet svoj gozd že izsekan. Pa gre oderuh na sodišče, tam seveda zmaga in spravi v žep dvojno oro in 100 goldinarjev kazni, pa še pot v sodnijo si zaračuna. In je bil kmet ob 200 goldinarjev — 6000 din današnje vrednosti. Dr. Tavčar piše, da je na ta način mnogo vasi v cerkniškem in logaškem okraju v tistih časih popolnoma obubožalo.

Mladi kaplani, glavni Krekovi sodelavci, so videli še druge stvari: Dolžniki so postali pravi politični sužnji liberalnih oderuhov. Zaradi javnih volitev v deželni in državni zbor je moral dolžnik vedno oddati svoj glas tako, kot je hotel vaški veljak. Na občini je imel vaški oderuh itak glavno besedo v odboru, običajno pa je bil sam tudi župan. Tako je cvetelo oderuštvo na sto različnih načinov.

Krek ni nehal klicati: posojilnice v vsako farno. In tako so posojilnice in hranilnice rastle neverjetno hitro in v največjo korist slovenskega naroda izborna uspevale, saj so jih vodili

naši pošteni duhovniki požrtvovalno in brezplačno.

Krek je s svojimi sodelavci naletel na hud odpor med mnogimi trgovci in gostilničarji, ki jih je hujskalo liberalno učiteljstvo. Oni niso hoteli razumeti, da gre boj proti oderuštvo in

Dr. Janez Ev. Krek

ne proti poštemu trgovstvu. In nato so konsumi začeli hitro rasti po deželi. Krek je hotel s konsumi osvoboditi ljudstvo od onih trgovcev, ki so na vse načine nasprotovali njegovemu velikemu pokretu; na drugi strani pa pravično urediti cene. Trgovci, ki so prej lahko po dogovoru držali previsoke cene, so morali sedaj cene uravnavati po konsumni zadrugi. To je liberalno družbo tako razburilo, da je začela duhovščina in njene prijatelje tudi dejansko na-

padati. Pa se niso ustrašili. Vse posojilnice, vsi konsumi in vse mogoče zadruge, ki jih je Krek pridno širil, so bile knalu včlanjene v Zadrugni zvezi, ki ji je Krek načeloval do svoje smrti.

Krek je vedel, da je gospodarska organizacija naroda mnogo, a še ne vse. Na njegovo pobudo je bila ustanovljena delavska stanovska organizacija Jug. strok. zveza in nekaj let pozneje še Kmetjska zveza.

Vzporedno z gospodarsko in stanovsko organizacijo si je Krek zamislil tudi izobraževalno. Ko je leta 1895 ustanovil Katoliško mladniško društvo, je bilo pač težko verjeti, da bo iz tega malega ljubljanskega društva nastala mogočna stavba prosvetnih organizacij, spojenih v Slovenski krščansko-socialni zvezi, ki jo je vodil sam do svoje smrti in ki se je po vojni prekrstila v današnjo Prosvetno zvezo. L. 1918 je dal Krek pobudo za ustanovitev telovadnih odsekov pri izobraževalnih društvih. In v nekaj letih je zrastle cela armada slovenskih Orlov, skoraj samih kmetjskih in delavskih fantov.

Krek je bil izreden talent. O njem pravi politik Šuklje v svojih spominih, da je bil v dunajskem parlamentu med vsemi, okoli 50 poslanci, poleg slavnega Masaryka in socialista Adlerja, najbolj brihtna glava.

Krek je romal kot apostol iz kraja v kraj križem Slovenije in povsod poučeval in navduševal. Vaški oderuhi na Notranjskem in drugod so se morali umikati pred ljudsko skupnostjo, po Krek organizirano v zadrugi in prosveti. Vse povsod so se začeli dvigati prosvetni domovi, v katerih so bila predavanja, gledališke igre, lepo petje, vzorna telovadba in društvene knjižnice. Fantovski poboji pa so skoraj prenehali...

Letos, 8 oktobra, mine 20 let, odkar je slovenski prerok J. E. Krek v St. Janžu na Dolenjskem izdihnil svojo veliko dušo. Njemu, ki je imel vse življenje oči odprte na jug, njemu, ki je bil oče majniški deklaraciji, njemu, ki je tako trdno upal in veroval v vstajenje svobodne velike države združenih slovanskih narodov na Balkanu, ni bilo dano to vstajenje dočakati. Na njegovi zadnji poti ga je spremlila 20.000 glava množica, v duhu pa so šli za njim v procesiji stotisoči slovenskega naroda, raztresenega po svetu. Mrtev Krek je postal last vsega slovenskega ljudstva. Slava njegovemu spominu!

Politična načelnost

Pri volitvah za ustavotvorno skupščino so nastopali Pueljevi »kmetijaci« z avtonomišči in programom, v konstituantni sami so se pa potem prodali za ministrski stolček in so glasovali za zloglasno vidovdansko ustavo, ki je vir vseh naših poveljnih stisk in nesreč. In »kmetijaci« so navdušeno ploskali svojemu

generalu takrat ko je kričal po shodih za avtonomijo in tedaj, ko je zadal avtonomiji smrtni sunek.

Dr. Kramer je glasoval leta 1928, ko je bil še v družbi Pribeževiča in v tesni zvezi z radičevci v Zagrebu, za znano zagreško resolucijo, ki je bila naravnost revolucionarnega

značaja in je zahtevala skoraj popolno ločitev od Belgrada, federacijo, skrajni demokratizem itd. itd. ter se je pridružil, da sploh ne prestopi več belgrajskega praga, a dve leti nato je s prijateljem Pucljem vstopil v skrajno diktatorsko in centralistično vlado generala Živkoviča, ki ni zavrnila le slehernih senc samouprav (n. pr. prav vso občinsko ter oblastno samoupravo, tiakovno svobodo itd.), temveč je hotela nasilno izbrisati celo slovensko in hrvaško ime ter prekrstiti Slovence v »dravobance«. Pa so se naši liberalci divje navduševali za dr. Kramerja leta 1928, ko je imel na glavi federalistično in napoli republikansko čepico in so noreli od navdušenja zanj leta 1931—1934, ko je moralo vse v ječe, kar ni hotelo opijuvati svojega slovenskega imena.

Naši socialisti imajo vedno in povsod polna usta protikapitalističnega zgražanja, vsak, ki ima vsaj dve ušeski, jim je kapitalistični izsesovalec proletariata, in sebe proglašajo za edine demokrate, a odkar šarijo s svojim zmešanim programom po slovenski zemlji, pred vojno in po vojni, so se skoraj vedno in povsod vezali in pajdašili samo z liberalci, ki so izrazili predstavitelji našega kapitalističnega in meščanskega razreda ter so na drugi strani vedno in povsod nastopali s skrajno sovražnostjo proti zastopnikom agrarnih množic malega, stradajočega slovenskega kmetiča. Pa zapeljani slovenski socialistični delavci ponižno ploskajo svojim dobro plačanim tajnikom takrat, ko grme proti meščanskemu kapitalizmu in takrat, ko se bratsko pajdašijo z istimi meščanskimi kapitalisti.

Ce pa je bil kdo n. pr. v svojih nezrelih letih, ko še ni mogel ločiti med besedami in dejanji ter je veroval v socialne, demokratične in druge fraze naših socialistov, njih pristaja, ko je imel pa priliko spoznati njih dela in je videl, da so vse njih fraze le golo varanje ubogih množic, jih je pa zapustil, tedaj se premnoži zgražajo, da je »uskok«, da je »neznačajec«, da se nanj »ni zanesti« itd.

Kaj nas uče ti primeri, kakršnih bi lahko našli iz našega povojnega političnega življenja še stotine in stotine? To, da je velik dela našega ljudstva vendarle politično še jako malo zrel, ker zanj niso merodajni programi, načela in dejanja, temveč fraze in osebe. Ni ga menda več slovenskega človeka razen nekaj zlo, katerim to dobro nese, ki ne bi na svoji koži občutil strašne nesreče, ki jo povzroča našemu narodu centralizem, a vendar drve tisoči slepo za zastopniki najskrajnejšega centralizma. Na tisoče je vernih slovenskih ljudi, ki redno opravljajo vse svoje verske dolžnosti in veljajo po vsem svojem življenju za poštene može, a hodijo pri volitvah vendarle v neki neverjetni in nerazumljivi zaslepljenosti volit najbolj strupene nasprotnike vere, ki so se ob enem proslavili še z najbolj umazano korupejco.

Stotine in stotine se ne morejo — tako pravijo — pridružiti fronti slovenskega katoliškega ljudstva zato, češ da so »svobodomiselni« in »napredni«, a na drugi strani zvesto hlapčujoče in ploskajo tistim »voditeljem«, ki so pogazili in opljuvali zadnje sledove naših narodnih in osebnih svobod in ter so uvedli v naše javno življenje prav vsa nazadnjaštva, ki so jih mogli iztakniti kjerkoli po svetu in v zgodovini od madjarskih »volitev« do srednjeveškega batnanja, do čim se je ogromna večina slovenskega katoliškega ljudstva vedno, povsod in uspešno borila za resnično svobodo, »demokracijo in

kar je še drugih modernih res naprednih pridobitev in spoznanj človeštva.

Da, kaj nas učijo vsi ti in taki primeri, kakršne vidimo vsak dan in na vsak korak? Da znaten del naših ljudi vendarle malo razmišlja, če pa razmišlja in spozna, da se ne

"Glavobol .. migrena

Na tem najbolj trpijo ženske. Zato jim je potrebno zdravilo, ki jim hitro prežene bolečino, a ne škoduje njihovu organizmu. Uporabljata bodo Veramon, ki od njega pojenjajo bolečino.

VERAMON

Schering

Cevke z 10 in 20 tabletami.

Oglas rep. pod št. 47 od 28. I. 1935.

razna po tem, kar in kakor je spoznal za pravilno, temveč v neki nerazumljivi zaslepljenosti vztraja še naprej pri starem, pa čeprav je stokrat uvidel, da tako ni prav. Leta

1921 je glasoval za Puclja zato, ker je dal prav njegovim avtonomističnim besedam, a je glasoval zanj tudi pri naslednjih volitvah, čeprav je Puclj medtem izdal avtonomistično misel in se prelevil v hudega centralista.

Glavni povojni srbski stranki sta bili radikalna in demokratska, a pol Srbije bi menda zamalo lahko ponudil celo izobražencu, če bi ti mogli povedati, kakšna je prav za prav razlika med tema dvema strankama, kaj zahtevajo eni in kaj zastopajo drugi. Edina razlika je bila ta, da je bil enim na čelu Pašič, drugim pa Davidović, ker so si bili pa podobni kot krajeva krajcarja vsi enaki centralisti, vsi enaki svobodomiselni, vsi enako malo demokratični itd. To smo ponovno okušali na svoji koži, ko smo poskušali modelovati z enim z drugim, a mišle vsi ni mogli nikoli ogreti za naš demokratični program, temveč se je vsak prej ali slej nujši objel zopet s Kramerjem in Pucljem, ker sta bila ta dva s svojimi centralističnimi, protislovenskimi in protikatoliškimi težnjami mnogo bližja demokraciji in radikalnemu velestrbskemu centralizmu.

Taka politika je smrt za vsak narod, kajti v takih razmerah delajo lahko voditelji z narodom kar in kakor hočejo, saj vedo, da lahko preobračajo največje kozolce, da lahko trikrat na dan menjajo svoje programe, da lahko delajo na račun ljudstva najbolj grde kravje kupčije, kajti njih zaslepljenosti bodo ali kot bečki slepo za njimi kamorkoli in nihče jih ne bo tiral na odgovor. Taka politika je smrt za vsak narod in tudi Slovenci krvavimo že skoraj dvajset let zaradi take »politike«, kajti če bi bili mi takoj po uveljavljenju nesrečne vidodanske ustave sledili svojim jasnim spoznanjem in svojim očitnim narodnim in gospodarskim koristim, nikoli več bi ne mogli biti izvoljeni kakš Kramerji, Zerjavi, Puclji in podobni agenti velestrbskega centralizma, ki nas davi ter nam onemogoča naš narodni, politični, gospodarski in socialni razvoj do današnjega dne.

Mussolini pri Hitlerju

Do že dolgo napovedanega Mussolinijevega obiska Nemčiji je prišlo 25. sept. 1937. Mussolinijev oklopni vlak je tega dne zjutraj prispel v avstrijski Innsbruck, kjer so načelnika italijanske vlade in njegove spremstvo pozdravili zastopniki avstrijskih oblasti. Pravi in res veličastni sprejem je bil prirejen voditelju italijanskega naroda na kolodvoru v nemškem Münchenu, kjer sta se pozgrabila Mussolini in Hitler s stiskom rok. Mussolini je pregledal napredalne oddelke in vojaške enote, nato je sedel v avtomobil in se je odpeljal s Hitlerjem pod slavoloki na grob 18 narodnih socialistov, ki so padli leta 1923, ko so hitlerjevi brezuspešno poskušali zavzeti München.

Grede v Berlin, sta se Mussolini in Hitler mudila v ozemlju, kjer so bile velike vojaške vaje nemške vojske. V Berlinu so Mussoliniju odkazali kot bivaliče kancersko palačo. Sole so zaprli, vse obrate ustavili in vsemu nemškemu narodu odredili praznovanje narodnega praznika. Slavje je našlo svoj višek na olimpijskem štadionu, kjer je hitlerizem predočil italijanskim gostom vso svojo silo in disciplino. Slavje je zaključila velika vojaška parada.

Razgovori obeh državnikov ostajajo samo ugibanja, vendar kaže ves potek slavnostnih

dni, da mora Evropa računati poslej s sklenjeno fašistično fronto, ki ni brez prijateljev tudi v mnogih drugih državah. Da sta Mussolini in Hitler precej govorila tudi o Sovjetski Rusiji, dokazuje tudi to, da so bile v Berlinu v čast Mussoliniju povsod razobešene zastave, samo ne na poslopju sovjetskega poslaštva.

Kakor poroča časopisje, so bile med Mussolinijem in Hitlerjem dogovorjene le smernice skupne politike, izražene v sledečih petih točkah: 1. vzajemnost svetovnega nazarjanja; 2. ta vzajemnost se kaže tudi pri presoji mednarodnih dogodkov; 3. složno uveljavljenje pravic obeh držav; 4. pripravljenost obeh držav za sodelovanje pri mednarodnih vprašanjih; 5. boj proti komunizmu.

Zaključek Mussolinijevega bivanja na nemških tleh je bil ta, da je imenoval Mussolini Hitlerja za častnega kaplarja fašistične milice in mu je skazal s tem največjo čast, katero mu je mogel podeliti italijanski fašizem, Hitler pa je dal Mussoliniju zlat znak narodno-socialistične stranke, katerega je posedoval doslej samo Hitler.

Mussolini se je že vrnil srečno v Rim, kjer je bil od stotisočev sprejet slovesno, kakor nekdanj samo zmagovalci v največjih vojnah.

ZAHVALA

Podpisani Anton Malevič se upravi »Domoljuba« iskreno zahvaljuje za požarno podporo 1000 din, ki jo je prejel s posredovanjem Domoljubovega poverjenstva v Metliki, ker mi je dne 21. septembra pogorela stanovanjska hiša. Uprava »Domoljuba« mi je prva priskočila na pomoč v tej nesreči, zato ostanem »Domoljubu« zvest tudi v bodoče in ga bom vsakomur priporočal.

Metlika, 3. oktobra 1937.

Anton Malevič, l. r.

OSEBNE VESTI

d Knez-naměstnik v Kranju. Oni petek popoldne se je pripeljal iz Brda v Kranj knez-naměstnik Pavle. Njegov avtomobil se je ustavil pred župno cerkvijo, katero si je potem ogledal pod vodstvom g. dekana Škrbca. V cerkvi se je pomudil precej časa in se zanimal zlasti za starine v njej.

d Nadškof dr. Bauer zopet resno obolel. V zadnjem času pri zagrebškem nadškofu dr. Bauerju so se pokazali znaki slabšanja srca. Te dni so nastopile težave na pljučih s toploto 39 stopinj in velika slabost srca, ki je za visoka leta hrvatskega metropolita lahko usodnega pomena.

d Minister dr. Krek je botroval 15. otroku. Fran Kukavica, skladiščnik pri tvrčki Kastelec in drug v Ljubljani, je bil zopet deležen velikega otroškega blagoslova. V ženski bolnišnici mu je žena porodila zdravo hčerko, ki je že petnajsti otrok v družini. V domači kapeli bolnišnice je g. kurat Slana krstil novorojenko. Za botra je bil pri krstu minister dr. Miha Krek, ki se je pripeljal z izžanskega prosvetnega tabora. Novorojenki so dali ime Terezija-Cvetka, ki je edina hčerka v tej družini, ko je sicer mati rodila same sinove. Od teh jih živi 11.

d Osemdesetletnico svojega življenja je obhajala pred par dnevi Terezija Vračko, vdova po nadučitelju v Mariboru.

ZAKAJ ?

kupuje ljudstvo iz cele Jugoslavije v Trgovskem domu

STERMECKI

Celje

1. Ker ima samo dobro blago!
2. Ker ima zelo nizke cene!
3. Ker ima velikansko izbiro!
4. Ker ima vedno sveže in novo blago!

Zakaj

ima Trgovski dom Stermecki samo dobro blago? Ker je za nakup blaga določeno posebno osebje pod vodstvom šefa, katero pregleda kolekcije vsakega tovarnarja in strokovno preizkuša vsako blago, predno se kupi.

Zakaj

ima Trgovski dom Stermecki zelo nizke cene? Trgovski dom Stermecki ima 4 oddelke ali 4 trgovine, t. j. trgovino na črtno v pritličju, poštno raspošiljalnico v I. nadstropju, trgovino na dobelo v II. in III. nadstropju in tovarno perila in konfekcije v IV. nadstropju. Za vsa to skupno podjetje se rabi ogromno blaga in če se kupi to blago v takšni množini, se tudi dosežejo nizke cene in samo to lahko prodaja po nizkih cenah, kateri tudi kupi po nizkih cenah.

Zakaj

ima Trgovski dom Stermecki velikansko izbiro? Velika izbira blaga je samo tam možna, kjer je tudi velika poraba blaga in da je v Trgovskem domu Stermecki res velika poraba na blagu, je razvidno že iz zgoraj omenjenega, t. j. da ima 3 vrste trgovine in zraven pa še tovarno perilo in obiek.

Zakaj

je vedno sveže in novo blago? Zopet samo zato, ker je velika poraba in velika poraba je tam, kjer je veliko odjemalcev. In zakaj je veliko odjemalcev? Ker ima Trgovski dom samo dobro blago, zelo nizke cene, velikansko izbiro in vedno sveže in novo blago.

Končno

je še omeniti, da je Trgovski dom Stermecki bil primoran letos vsled vedno večjega prometa kupiti osredno hišo in ker je bila stara in neprimerna za današnje čase, isto do tal porušil in na istem mestu sezidal moderno, štiri-nadstropno železobetonsko trgovsko hišo. Tvrdba zaposluje stalno 130 ljudi, sezonsko pa še dvesto. Kdor se ni odjemalec, naj piše po brezplačni moderni ilustrirani cenik, da se o vsem tem osebno prepriča.

Naslov: **Stermecki** Celje 22

KAJ JE NOVEGA

DOMAČE NOVICE

d Praznik svetnice rož. V soboto popoldne in vso nedeljo, 2. in 3. oktobra, so se v tihi karmeličanski cerkvi na Selu v Mostah zbirale stotine častilcev sv. Male Terezije. Toličnega obiska ni na praznik te velike svetnice še nekdaj doživel skromni in svetu odmaknjeni samostan. Kljub slovesnostim, ki so se obhajale drugod, kljub lepemu vremenu, ki je vabilo na zadnje jesenske sprehode, so verni ljubljanci prihajali čistit moderno svetnico tja, kjer je za to najbolj primeren prostor — k njenim karmeličanskim sestram na Selu. — V soboto popoldne je imel pri litanijah lep govor priljubljeni g. p. Odilo. Cerkvica je bila natičeno polna. V nedeljo so se darovale na Selu vse dopoldne sv. maše. Pridigo je imel g. profesor dr. Ciril Potočnik, sv. mašo pri oltarju sv. Terezije pa je daroval Prevzvišeni sam. Pri popoldanski predstavi in blagoslovu rož je govoril novi semeniški spiritual gosp. dr. Janez Kraljič, nakar so bile pete litanije ob sodelovanju bogoslovcev. K tej popoldanski slovesnosti je prišlo toliko vernikov, da so

zadnji morali stati daleč zunaj pred cerkvenimi vrati. Po slovesnosti so se vračale na svoje domove cele procesije mož in žena z blagoslovljenimi rožami.

d Zveza združenih delavcev je zborovala 3. oktobra v Ljubljani. Zborovanje je bilo posvečeno v prvi vrsti spominu 20 letnice smrti Janeza Ev. Kreka. Ob koncu zborovanja je bila sprejeta zahteva za izvedbo popolne socialne zakonodaje. ZZZ je pojasnila tudi svoje stališče do Delavske zbornice, do brezposelnostnega in starostnega zavarovanja, k uredbi o minimalnih mezdah itd.

d Veliko tombolo je priredila preteklo nedeljo gasilska četa v Kranju. Računajo, da se je udeležilo tombole do 15.000 ljudi, ki so prišli od blizu in daleč. Glavni dobiček, to je avtomobil, je zadel Peter Sajevec, mali posestnik iz Mlake, občina Predoslje, motorno kolo Justin Vinko iz Lučine v Poljanski dolini, drugo motorno kolo Klasek Nuša, dljakinja, hči hotelirja v Kranju, kopalnico Joško Avaneč, hlapec v Kranju, spolnico Zupanc Ivan, priwatni uradnik v Naklem, kajak-čoln Ogrin Janez, mizarški pomočnik v Mengšu, moško ko-

lo Pavlič Slavko, tesar iz Bizovika pri Ljubljani, damsko kolo Pintar Francka, kmetica iz Cepole pod Sv. Joštom, otroško kolo Marinko Jožica, trgovska pomočnica iz Ljubljane, aparat za prah Korošec Franc, posestnik na Bledu, 1200 komadov opeke Breščak Franc, hlapec na Jesenicah.

d Iz pisarne kr. banske uprave v Ljubljani dne 30. septembra 1937. Ker se širijo vesti, da je na vojaških maevrih na Dolenjskem umrlo večje število vojakov, je kraljevska banska uprava uvedla uradne poizvedbe in na osnovi teh poizvedb ugotavlja, da se za trajanja manevrov na Dolenjskem, t. j. od časa odhoda čet na manevrske prostore pa vse do njihove vrnitve v garniziji, ni pripetil noben smrtni slučaj vojaka iz edinic, ki pripadajo dravski divizijski oblasti.

d Služba zdravnikov kraljevine Jugoslavije bo v Novem Sadu od 10. do 12. oktobra. Prijavilo se je že lepo število zdravnikov iz vse države.

d Spominsko ploščo so odkrili v nedeljo v Stari Loki prostovoljec inž. Ivanu Gosarju. Bil je med vojno ustreljen, ker se je boril proti Avst. iji. Ni hotel, ko so ga ujeli, podpisati zapisnika, s katerim bi se odrekel prostovoljstva, kar bi mu bilo prineslo oprostilno sođbo.

d Oddelek za pljučne bolezni. Minister za socialno politiko in narodno zdravje je izdal

odlok, da se odsek za jetiko na državni bolnišnici v Ljubljani spremeni v oddelek za pljučne boleznin v isti bolnišnici. Tako dobi ljubljanska državna bolnišnica cel oddelek, to se pravi več postelj, zdravnikov in bolniškega osebja ter s tem večjo možnost za zdravljenje na pljučih bolnih ljudi.

d **Prezvalo hvaležen.** Torbico in v njej 65 tisoč dinarjev je te dni pozabil v zagrebškem tramvaju ravnatelj »Slavonije d. d.« Katusič. Ko se je spomnil na svojo pozabljenost, je hitel v upravo cestne železnice, kjer je ves bled pripovedoval, kaj se mu je zgodilo. Tam pa so ga hitro pomirili, kajti aktivko z vsjo veliko vsoto je rešil neki pošten najditelj in jo izročil upravi. Ravnatelj »Slavonije« pa je svojo hvaležnost izkazal na ta način, da je sprevodniku brez premljavanja dal samo 200 din nagrade.

d **Novo zavetišče** so slovesno odprli za ljubljanski Bežigradom 29. septembra 1937. Slovesnosti so se udeležili župan dr. Adlešič, občinski svetnik dr. Klinar in Baš, načelnik socialnega urada Svetel z več uradniki, pater Jože Aljančič, zastopnik župnije, šolski upravitelj, s. ekonomka ter več staršev in otrok. Kratek nagovor je imel g. Svetel, ki je naglašal pomen podobnih zavetišč, nato pa je spregovoril župan g. dr. Adlešič, ki je predsvem naglašal, da je potrebnih še več takih zavetišč v mestu. Kratko zahvalo je izrekel deček Majdič, nato pa je končno izrekel zahvalo šolski upravitelj županu, socialnemu odboru za udeležitev zavetišča in za udeležbo pri slavnosti. Otroci so dobili nato nekaj malice. Župan in drugi navzočni so si ogledali prostore lepo urejenega zavetišča in vso šolo.

d **V devetem križu** je zopet spregledal Panto Barjaktarov v zavodu za slepce v Petrovgradu. Pred 15. leti je oslepel. Raznim zdravnikom je od tedaj izdal dokaj denarja, toda vse je kazalo, da zanj ni več pomoči. Starac se je že kar sprizajnil z usodo, da bo moral ostati vse do smrti slep. Pred nekaj dnevi pa se je zgodilo čudo. Nekaj noči je občutil nenedoma v glavi velike bolečine, ki so čez dan spet prenehale. Nekaj dni potem pa je starec na svoje veliko začudenje in veselje v hipu spregledal. Prvi človek, ki ga je po 15. letih zopet videl, je bila njegova 85 letna žena, ki je s slepцем ves čas delila njegovo gorje. Zdravniki si do sedaj še niso znali razložiti tega nenavadnega primera.

d **Sedje izvažajo.** Vsak dan po en ali več vagonov lepega sadja izvozi Gospodarska družba v Zrečah na Štajerskem. Trgovina s sadjem je dokaj živahna v zadnjem času zaradi tega, ker je prišlo na vrsto tudi že ono sadje, ki pozno dozori. Vsi tolovorci od Zreč do Poljčan so tako rekoč preobloženi s sadjem. Naj-

Učitelj poslan narodu od Boga

Te dni je minulo 75 let, odkar je očeel k Gospodu po vedno plačilo največij učitelj slovenskega naroda, škof Anton Martin Slomšek. Naj bi se starši in vzgojitelji zavedali svoje naloge do Boga, naroda in domovine. Naj bi dobro pomnili opomin velikega učitelja in vzgojitelja slovenskega ljudstva, nesmrtnoga škofa Slomška: »Kriiva vzgoja otrok je slabih časov mati!« Naj bi se globoko zamislili v Slomškove nauke o važnosti družine in njene vzgoje naloge te dni. Petinosemdesetletnica Slomškove smrti nam mora biti povod, da vstane pred našo dušo ve-

liki lik našega največjega narodovega vzgojitelja ter da nikdar ne izgine izpred naših oči. Letos obhajamo obletnico dveh znamenitih Slomškovih vzgojnih knjig: stoletnico njegove prelepe knjige za mladeniče »Življenja srečen pot« in petindevetdesetletnico njegovega največjega vzgojeslovnega spisa »Blaze in Nežica v nedeljski šoli«. Slomškova vzgojna načela in njegove vzvišene prosvetne misli naj zažarijo v novi luči na duhovnem obzorju našega naroda! Slomšek je naš učitelj, vzgojitelj in voditelj, poslan našemu narodu od Boga.

živahnejše pa je v Zrečah in v bližnji okolici, saj velja ta kraj za najbogatejši na sadju v vsej Dravinjski dolini.

d **Nesrečni alkohol.** Nedavno je bilo pri Sv. Luciji nad Tržičem žeganje, po katerem se je zbralo nekaj fantov in mož v gostilni, med njimi tudi okrog 24 let stari Meglič Ludvik iz Brezja nad Kovorjem. Popoldne, ko so se že fantje nekoliko opili, se je vnel med njimi prepir. Ko pa so se vračali domov, so se v Hudem

Strokovnjaki govore:

Po storitvi smo dajali svinji »Pekka« in »Osana«. Vsako možko prase je dobivalo na teži dnevno 149 gramov. Prašički so izgledali zelo lepo, bili ac živahni in zenačeni, akoravno je pozimi zelo težko take odgojiti. Naša uprava je pridobila povoljno sodbo o teh preparatih in bo v bodoče vsem svinjam stalno dodajala »Pekka« in »Osana«. Živinorejska postaja Livno-Ing. M. Balič.

Navodila daje zastoj:
»KASTEL« d. d., Zagreb 6, poštni predni 50

grabnu stepli. Dva starejša družinska očeta sta Megliča vrgla ob tla na beton, pri čemer je Megliču počila lobanja. Napadalca ništa slutila, da je dobil Meglič smrtono varno poškodbo, zato eta odšla domov. Prihodnje jutro so videli delavci Megliča ob cesti, vendar niso mislili, da je mrtve in so ga budhi. Ko pa so opazili, da ni v njem nobenega znaka življenja, so zadevo takoj naznanili orožnikom.

d **Pri ženah,** ki več let trpe na težki stolici, deluje vsakdanja uporaba naravne »Frank-Josefove« grenke vode, zavžite zjutraj in zvečer po četrtinki kozarca, zelo uspešno. Tudi bolj občutljive pacientke rade jemljejo »Frank-Josefovo« vodo, ker se že v kratki dobi pokaže zelo prijeten učinek.

Ogl. razg. 8. br. 89471/35.

Dva sorodnika

Ruski boljševizem in nemški narodni socializem sta si sorodna, četudi si stojita nasproti kot smrtna sovražnika. Kdor zasleduje, sledi, pravi neka rečenica. Tako dolgo se je narodni socializem boril proti boljševizmu, da je prevzel njegova načela in njegov način boja. To nazorno dokazuje rastoči kulturni boj v Nemčiji, ki se v bistvu nič ne razlikuje od protiverskega boja boljševizma. To bo usodna znota nove Nemčije, da bo svoj protikomunistični boj končala tako, da bo sama postala komunistična. Dvoje nasprotnih si naziranj se bo razkrilo in vsi bodo spoznali, da je za njima eno in isto ozadje, ena in ista

gonilna sila: materializem, oče vsega radikalizma in vseh revolucij pa tudi vsega nerada in nasilja na svetu.

Na dnu vsega življenja je ali krščanska ljubezen ali grda sila. Navidez samo ljubezen ponižuje, podrejuje in obvezuje, v resnici pa osvobojuje, nadrejuje in osamosvojuje. Navidez samo je ljubezen vedno spel premagana, v resnici pa slavi venomer svojo zmago. Navidez samo grda sila človeka dviga nad druge in mu daje moč nad drugimi, v resnici pa ga usužnji kot hlapca ljudem in stratem. To uči razvoj boljševizma in narodnega socializma.

d **Zaradi zlatih zob v smrt.** Kmetje iz Sibonja tam okrog Slavonskega Broda so našli te dni v nekem bližnjem gozdu truplo neznanega možkega, ki je že precej razpadlo. Na kraj tega strahotnega odkritja je prišla kmalu komisija, ki je skušala dognati, kaj je bil vzrok smrti tega neznanca. Mrlič je imel odtrgano desno nogo, ki je ležala več deset metrov proč od trupla. Pri natančnejšem pregledu je komisija našla v lobanji svinčeno kroglo, ki je svojo žrtev zadela v čelo. Mrtvecu je manjkalo deset zlatih zob. Na podlagi teh odkritij je komisija mnenja, da gre za roparski napad zaradi tega, ker se je komu zahotelo zlatih zob.

d **Cerkev se je podrla** v vasi Gornjem Docu v Dalmaciji. Cerkev je posvečena sv. Francišku. Podirati se je pričela ravno tedaj, ko so na njej nameravali zgraditi novo streho. Sreča je bila, da ni prišlo pri tem do kakih številnejših človeških žrtev. Le en sam delavec je bil lažje ranjen. Materialna škoda pa je precejšnja. Kmetje pa so se vseno, čeprav se zavedajo, da jih bo stalo mnogo truda in denarja, odločili, da cerkev obnove.

d **Z ribami bodo panali tifus.** Nevarna kužna bolezen tifusa se je v nešteti primerih zadnje čase pojavila po vaseh, ki leže v dolini reke Lonje v Slavoniji. Tu so vsako leto skoro na vrsti velike poplave, zaradi katerih je vsa ta okolica precej zamotvirjena in nezdrava. V bolnišnico v Sisku vsa kdan pripeljejo precej novih bolnikov. V vasi Sviničko, pravijo, da ni človeka, ki še ne bi bil zbolel za tifusom. Letos so se roji komarjev, ki razširjajo to bolezen, izredno povečali, ker je deževno vreme prav ugodno za njihovo razmnoževanje. Mislijo, da bi se tifusu napravilo konec na ta način, da bi po močvirjih, kjer se pojavljajo malarični komarji, zaredili neke vrste ribice, ki jih imenujejo gambuzije in ki jih iz Amerike uvažajo v Evropo nalašč za boj proti malariji.

d **Pod dr. Stojadinovičevu vlado.** Za 83.1 milijona dinarjev lesa smo v septembru izvozili iz Jugoslavije. Teža znaša okrog 81.000 ton. Napram lanskemu avgustu se je torej izvoz lesa skoraj podvojil, tako po količini kakor tudi po vrednosti. V vseh prvih letošnjih mesecih smo tako izvozili lesa 794.000 ton v vrednosti 750 milijonov dinarjev. V istem razdobju lani pa je izvoz znašal 432.000 ton v vrednosti 401 milijon dinarjev.

d **Ljubljana pa ostane glede kolodvora — dolga vas?** Ze nekaj let sem poročajo časopisi o novem kolodvoru v Skoplju, ki bo v vsej državi najmoderneje zgrajen in opremljen. Prav zadnje dni so poročali, da bodo za novo trinadstropno kolodvorsko poslopje posvetili temeljni kamen. Načrte za postajno poslopje v bizantinskem slogu je izdelal svetnik generalne direkcije državnih železnic arhitekt Velja

Gavrilovič. Za začetna dela, to je predvsem za to poslopje in pripadajoče zgradbe, je tudi že pripravljen kredit 20 milijonov dinarjev. Dejansko so pa s preureditvami na skopljanskem kolodvoru, to je s preurejanjem tirja, z zgradnjo novih modernih karilnic in vodovodnih naprav že začeli laniako leto in to iz rednih kreditov. Ob priliki neke inženjerske konference v decembru leta 1936 v Skopju, so tam navzočnim inženjerjem, med katerimi so bili tudi Slovenci, razkazovali do tedaj dogotovljena zanimiva dela. Rečeno je bilo takrat in tudi časopisi so o tem pisali, da bodo skupni stroški za dovršitev del znesli okroglo 200 milijonov dinarjev. To je dvakrat toliko, kolikor je proračunano za ljubljanski poglobitveni načrt. Mesto Skopje se zadnja leta gospodarsko zelo lepo in hitro razvija, vendar pa zaostaja glede železniškega prometa daleč za drugimi mesti. Medtem ko ima Zagreb letno okrog 1.300.000 potnikov, Beograd in Ljubljana nekaj nad 1 milijon, doseže Skopje komaj 500.000 potnikov, torej komaj polovico potniškega prometa v Ljubljani!

d Kmalu bodo vsi »pisemeni«. Pobijanje nepismenosti na Hrvaškem je dobilo zadnje čase večji razmah. Inicijativo za to je dal sam dr. Vlado Maček, nodelovala pa bo vsa zavodna hrvatska javnost. Posebno potrebna je ta akcija v Bosni, kjer je po nekaterih krajih še do 60 odstotkov ljudi, ki ne znajo pisati in brati. V kratkem se bodo sestali pomembnejši prosvetni delavci na sestanek, na katerem bodo določili smernice, kako naj se s pobijanjem nepismenosti začne. Glavno breme pri tem delu bo nosila mladina, ki je »članjena v »Napredku«.

d Krah se je podražil v Zagrebu. Podražitev se ne odraža v cenah, ki so ostale iste, pač pa na teži, ki je nekoliko manjša. Pri kilogramu kruha bodo odtrgovali po 4 do 5 dkg. Pekci utemeljujejo svoj korak s podražitvijo moke.

d Koruzi so poskočile cene. Odprl se je namreč nov trg v Maroku. Zadnje dni so prodajali metrski stek koruze tudi po 102—103 din, dočim se je cena že pred mesecem sukala okrog 80 do 85 dinarjev. Trgovina s pšenico je pa mirna. Cene so stalne.

d Hitro napreduje gradnja usške proge. Od Bihača sem je zgrajenih že 17 km nove proge, od Knina pa 13. Vsa proga bo veljala 400 milijonov din. Proga bo imela 40 tunelov, ki so že vsi prevrtani.

d Devet milijonov din za položitev vodovodnih ceví in gradnjo črpalnih postaj v Dalmaciji je dalo gradbeno ministrstvo.

d Slavna hrvatska gledališka umetnica Marija Ružicka-Strozzi je umrla te dni v Zagrebu.

d Jezuiti so prevzeli v upravo nadškofovske gimnazije in semenišče v Zagrebu.

d Stanje ljubljanske Mestne hranilnice se je zopet znatno zboljšalo. Tako so nove vloge narasle že na 80 milijonov din, stare že popolnoma proste pa na 84 milijonov, da ima hranilnica že skupno 164 milijonov din popolnoma prostih in avobodnih vlog. Ker se tako stalno večja promet oziroma plačilna možnost zavoda, raste tudi zaupanje v zavod stalno, kar se najlepše vidi v vedno novem dotoku vlog.

d Za 70 milijonov din je bilo letos zaključenih kupčij na belgrajskem velesejmu.

d 102 smrtni obdobji sta bili izrečeni v Jugoslaviji v zadnjih desetih letih.

d Nova ljudska šola je zgradila uprava borskega rudnika. Stroški so znašali nad dva milijona dinarjev. Nekatera naša cvetoča industrijska podjetja pa menijo, da so izvršila velikansko delo, če vržejo za milijonske šolske stavbe nekaj tisočev podpore, namesto, da bi taka in podobna občinam potrebna poslopja sama zidale.

d Popolno realno gimnazijo bodo zopet odprli v Kočevju, in sicer postopno od šolskega leta 1938-39 dalje.

d Italijanske železnice bodo delovale vzajemno s jugoslovanskimi. Casopisje poroča, da je prišlo do sporazuma med italijansko in jugoslovansko železniško upravo, da ne bosta več medsebojno tekmovali, temveč sodelovali. Pogajanja, ki so bila v ta namen začeta, so potekala ugodno. Posebno se je pogrešalo, da ni bilo nobenega posebnega posrednika, ki bi služil kot zveza med obema glavnima ravnateljstvom. Da se ta nedostatek odpravi, je italijansko glavno ravnateljstvo kot finančno močnejše sklenilo, da ustvari posredovalca v obliki Urada italijanskih državnih železnic v Beogradu. Ta urad bo v najkrajšem času tudi odprt. Prizadeži krogi pričakujejo od delovanja tega urada velike uspehe.

d Protí trdi stolici in zlati žili, združeni z navalom krvi, utripanjem srca in glavobolom je naravna »Franz-Josefova« grenka voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava »Franz-Josefova« voda milo učinkuje in sigurno olajša, a vrhu tega tudi v zastarelih slučajih ne odreče.

Ort. tag. 8. br. 1047/38.

d Zveza slovenskih zadrug je zaprosila za zaščito, kakor poroča zadnja številka »Zadrugnega vestnika«, ki piše naslednje: »Neki večji upnik neke posojilnice, ki je imel v rokah izplačilni nalog na Zvezo, je po advokatu zahateval izplačilo večjega zneska. Zato ni Zvezi preostalo drugega ali da na škodo vseh ostalih upnikov znesek izplača ali pa se zateče pod zaščito. Odločila se je za slednje, ker je prepričana, da je to bolj dosledno in ker se je tako ustreglo večini svojih denarnih zadrug.«

d Kraljica Marija je odšla s kraljvičem Andrejem na krajši obisk k svoji materi v Romunijo.

d Vse gre z dobro voljo in vztrajnostjo. Kmetje si sami grade šolo v vasi Opatovac pri Novi Gradiški. Otroci so morali dosedaj hoditi v šolo v zelo oddaljene vasi, v kolikor so sploh hodili. Posebno pozimi to ni nič kaj prijetno, kar vedo tudi pri nas tam, kjer morajo otroci vsak dan hoditi po uro in več daleč v šolo. Kmetje iz Opatovca so dolgo časa prosili za podporo, da bi si mogli zgraditi šolo, nazadnje pa so se naveličali vlagati prošnje in iskati priporočil pri raznih znancih, ki imajo kaj moči in so se odločili, da kar sami začno z delom. S svojimi denarjem so si dali napraviti načrte, nato pa so pridno prišli za kramp in lopato. Vsa dela opravljajo domači zidarji in domači delavci brezplačno. Šola bo v kratkem pod streho. Ko bo stavba dograjena tudi od zatraji; ho treba samo še učitelj, ki bo menda le prišel od kod drugod.

d Izložbe so začeli pisati. One noč so vlomilci izpraznili dve veliki in lepi izložbi ljubljanskih trgovin. — Zjutraj so uzulubenci tvrde Souvan na Mestnem trgu ugotovili, da so vlomilci oplenili lepo izložbeno okno tvrde ter odnesli veliko količino najfinejšega modnega blaga za moške in damske obleke.

Dimnikar prinaša srečo

Nič ne škodi, prvi rodam tola,
dimnikar prinese srečo, če je
v hiši

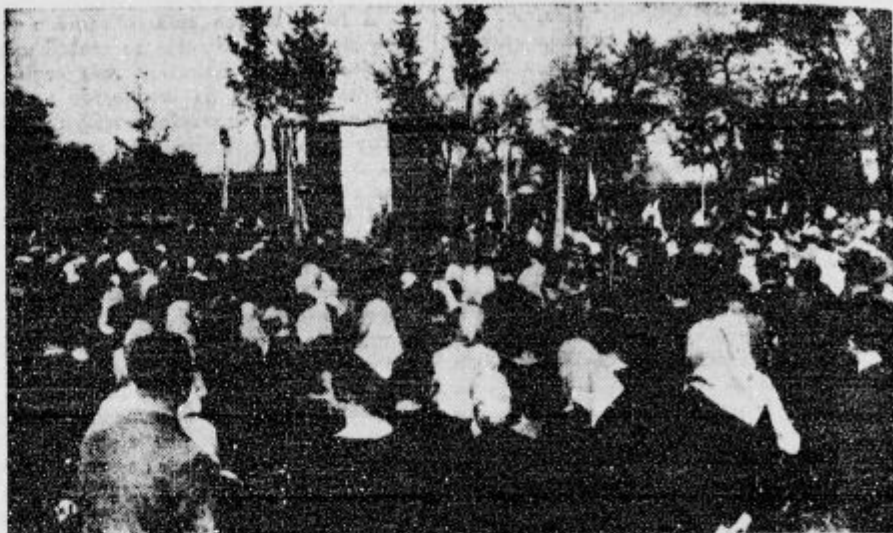
Vlomilci so odprli izložbeno okno z navadnim ključem; ker je bila ključavnica na oknu popolnoma preprosta. Iz izložbe so odnesli osem velikih kosov blaga, in sicer pet kosov, ki so imeli po 6.40 m, en kos po 9.50 m ter dva kosa pa 15 m. Škoda znaša okoli 15.000 dinarjev. Stražnik tega vlomna ni mogel opaziti ker mu izpred magistrata de trgovins ovirajo pogled debeli stebri pred trgovino. Vlomilci pa so imeli priliko, da se mogli pobegniti skozi bližnje orke ulice med Mestnim trgom in Cankarjevim nabrežjem. — Drugi vlom pa je bil v trgovino Silvestra Perka, ki

prodaja galanterijo v Frančiškanskem konviktu. Neznavec je moral imeti trojne ključe, da je odprl vhod v vežo in pa dvakrat zaprto izložbeno okno. Odnesele je 36 parov najfinjših ženskih in moških rokavic in dva para finih ženskih čevljev. Trgovec ima 4555 din škode. Vlomilec — morda jih je bilo več — je izložbi in vhod v vežo za seboj skrbno zaklenil. Pri tem vlamu ima policija menda že sled za storilcem.

d Brat ustrelil brata. Posestnik Grizild v Kamnici pri Mariboru je ponoči stražil v samovnjaku in vinogradu. Zjutraj se je vrnil domov z nabito lovsko puško, jo obesil na steno ter nato z ženo odšel na delo, otroke, 3 fantke in 1 dekletce, pustil pa same doma. Otroci so si čas preganjali z igranjem. Ko so se že vsega naveličali, so poskusili še igro z očetovo puško. 12-letni Ivan je sešel po njej in ker je bil prepričan, da puška ni nabita, je nameril na svojega 6-letnega bratca ter sprožil. Izstrelek je malega zadel v levo nogo nad kolonom ter mu jo popolnoma raztrgal. Na pok so prihiteli sosede in stari, ki se malega fantka našli nezavestnega in vsega v krvi. Takoj so preko županstva poklicali mariborske reševalce, ki so malega nesrečnega zasilno obvezali in ga prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer pa je kmalu po prevozu zaradi izkrvavitve izdihnil.

d Drzne ciganke imajo tam okrog Tuzle, kar 16 jih je prišlo v neko hišo. Dve, tri so se hitro zapletle v pogovor z gospodinjjo, ki je bila sama v hiši, vse ostale pa so začele gledati naokrog, kje bi kaj izmaknile. Ko je gospodinja videla, kaj se prav za prav godi, je začela klicati na pomoč. Prišlo je nekaj fantov iz sosesčine, ki pa so jih ciganke vse od kraja začarale, tako da niso mogli storiti ničesar. Medtem pa je prišel domov gospodar, ki je kar z pestmi skušal pregnati vsiljive ciganke. Neke ciganka je pri tem padla na tla in hlinila nezavest. Gospodar se je kar ustrašil, če je morda ni malo preveč udaril in jo začel polivati z vodo. Medtem pa so mu ostale ciganke pokradle 15.000 dinarjev. Ko je gospodar ugotovil tatvino, je bilo že prepozno. Ciganke so jo že popihale in po sosednih gostilnah zapravile denar. Sicer so jih res prijeli in zaprli, toda kaj, ko gospodar denarja ne bo videl več.

d Pri zaprtju ali pa pri motnjah v prebavi vzemite zjutraj na tešče kozarec naravne »Franz-Josef« vode

Prizor s prosvetnega tabora na Igu: Tisočglave množice poslušajo govor ministra dr. Mihe Kreka.

IZ DOMAČE POLITIKE

d Težave pri sporazumevanju. V nedeljo, 3. oktobra so se vrnili iz Zagreba odposlanci tako imenovane Srbijanske združene opozicije dr. Gavrilovič, dr. Laza Marković in Božidar Valjić, ki so imeli te dni z dr. Mačkom in ostalimi člani vodstva bivše SDK štiri sestanke, na katerih so pretresali načrt sporazuma, ki so ga izdelale tri srbijske stranke. Kakor v Zagrebu za časa samih razgovorov, tako odposlanci bivših treh srbijskih strank tudi ob povratku v Belgrad časnikarjem niso hoteli dati nobenih stvarnejših pojasnil ter so se jih otepal z izjavami, da se »razgovori lepo razvijajo«. Čeprav so opozicionalni krogi ob odhodu odposlancev treh bivših srbijskih strank v Zagrebu zatrjevali, da bo do sporazuma prišlo takoj po prvih sestankih z vodjo hrvatske narodnega pokreta dr. Mačkom, so se tekom razgovorov ob priliki pretresanja načrta sporazuma pojavili novi predlogi, ki jih ti trije odposlanci niso mogli takoj sprejeti, ker niso imeli tozadevnih pooblastil od svojih načelnikov. Zato so se po četrtem sestanku, o katerem je bilo tudi izdano kratko poročilo,

vrnili v Belgrad, kjer bodo poročali o pogajanjih svojim načelnikom. Sele, ko bodo ta dolgovazna posvetovanja končana, bodo odposlanci zopet odpotovali v Zagreb, kjer bodo nadaljevali prekinjene razgovore. Pa še takrat ne bo vse končano. Zakaj ta sporazum, če bi se tudi izvršil, bo — razen kar se dr. Mačka tiče — samo sporazum med nekaterimi atrankarskimi prvaki. Pravi in trajni sporazum je mogoč samo med zastopniki večine Srbov, večine Hrvatov in večine Slovencev.

d Kdo jih vendar ogrožal? Notranje ministvo je odobrilo pravila »Kulturne zajednice Srbska Straža«, ki si je nedavno na ustanovnem občnem zboru izbrala svoj odbor in pričela delovati v smislu svojega naslova.

d Pa je le nekoliko drugače. Belgrajska »Samouprava« slika v uvodniku politične svoboščine pod sedanjo vlado in svobodo, ki je vladala pod vlado JNS režima in pod Jevtičevu vlado. »Samouprava« pravi: Pred dvema dnevoma je bila v Belgradu neka skupščina prijateljev Davidoviča, ki so jo v enem delu javnosti smatrali za nekak politični dogodek. O tem sestanku niso samo govorili, temveč so bile objavljene tudi slike. Kakšna razlika je med političnimi razmerami danes in onimi pred dvema letoma in pol. Pod JNS in za časa vlade Jevtiča listi niso smeli objaviti niti slike Davidoviča in drugih opozicionalcev, danes pa se razglašajo celo malenkostne sestanke opozicije, na katerih kritizirajo in napadajo vlado, govore razne netočnosti in kujejo spletke, pa se nikomur zaradi tega niti las ne skrivajo. Mi smatramo, da mora to tudi tako biti, da je to svoboda, katero ljudstvo želi. In v tem prepričanju nas nihče ne more omajati, niti to ne, da danes opozicija prosto zlorablja dane svoboščine. Za nas je že davno jasno, da opozicija zlorablja svobodo in olajšave, katere je dala vlada dr. Stojadinoviča našemu političnemu življenju. Vsekakor tem ljudem ne gre v račun, da bi se ustvarila demokracija, zato pa skušajo izzvati nered in nezadovoljstvo.

d Pravi vzrok smrti patrijarha Varnave. List »Ogenj« glasilo istoimenskega društva za upepeljevanje mrličev, priobčuje govor predsednika tega društva dr. Kujundžića, ki ga je imel ob žalni slovesnosti za umrlim patrijarhom v saborni cerkvi. Pravi: »Verjetno je, da je patrijarh nosil klice tuberkuloze v prebavnih organih, ker je imel tak napad že pred dvema

»Vse se oborožuje in neprestano govori o miru. Tudi Nemčija je imela zadnje dni orožne vaje, kjer so se posebno izkazali tanki.

Spremembe v naši vladi

Kraljevi namestniki so sprejeli odstop, ki so ga predložili gg. pravosodni minister dr. Niko Subotič, gradbeni minister dr. Marko Kožulj, minister za gozdove in rudnike Djura Jankovič, prosvetni minister Dobrivoje Štošovič, poštni minister dr. Branko Kaludjerčič in minister za telesno vzgojo ljudstva dr. Josip Rogič, in jih postavili na razpoložanje. Imenovali so pa:

za pravosodnega ministra podpredsednika senata Milana Simonoviča,

za ministra za gozdove in rudnike bana vrbaske banovine Bogoljuba Kujundžiča,

za gradbenega ministra ministra na razpoložanju in nar. poslanca Dobrivoje Štošoviča,

za ministra brez listnice narodnega poslanca dr. Nika Novakoviča,

za ministra za telesno vzgojo ljudstva narodnega poslanca dr. Vjekoslava Miletiča,

za poštnege ministra podpredsednika narodne skupščine Vojka Cvrkiča,

za prosvetnega ministra pomočnika prosvetnega ministra v p. Dimitrija Magaraševića.

Novi minister za pravosodje Milan Simonovič se je rodil leta 1881 v Varvarinu. Novi minister za telesno vzgojo dr. Vjekoslav Miletič, po poklicu odvetnik, je bil rojen leta 1886 v Ražancu pri Biogradu na moru. Novi minister za pošte, brzojave in telefone Vojko Cvrkič se je rodil leta 1898 v Rošci v ljubškem okraju. Po poklicu je odvetnik s sedežem v Čačku. Novi prosvetni minister Dimitrije Magarašević se je rodil leta 1888 v Sremskih Karlovcih. Novi minister za gozdove in rudnike Bogoljub Kujundžič se je rodil l. 1837 v Lijevnu v Bosni. Po poklicu je odvetnik. Novi minister brez listnice dr. Niko Novakovič je po poklicu zdravnik in se je rodil leta 1875 v Kninu.

šlo preko njega kolo in mu zlomilo nogo. Dečka so prepeljali v bolnišnico.

d Pri padcu si je zlomil križ. V Apneniku v Pečovniku pri Celju se je zelo nevarno ponesrečil pri obračanju voza 26 letni krojaški pomočnik Kolar Franc iz Zvodnega pri Teharju. Ko je obračal voz, je padel in si zlomil križ. Pripeljali so ga v celjsko bolnišnico.

d Petelin je izkljuval oči dveletni Sukreti Šabegovi v Brezicah pri Sarajevu. Ko je mati delala v kuhinji, je dekletce odšlo na dvorišče in se približalo petelinu. Petelin je pa sketil na otroka, ga podrl, stopil na prsa in začel kljuvati oči. Na otrokov krik je prišla mati in prepodila petelina. Zdravniki upajo, da bodo dekletcu rešili življenje, od očes pa morda samo eno.

d Ker ga je z avtom povozil. Prav dolga je bila razprava proti ljubljanskemu trgovcu Ivanu Lupši, ki vozi s tovornim avtom razno blago tudi po večjih podeželskih sejnih. Dne 16. septembra lani je vozil blago s tovornim avtom po veliki državni cesti iz Logatca proti Planini. Na cesti pri Kalcah pa je hotel prehiteti domačega kmečkega voznika Josipa Nagodeta, ki je s parom volov peljal prazen voz. Avto je zadel Nagodeta tako, da je padel pod prvo kolo. Nagode je dobil hude poškodbe po nogah in na levi roki. Postal je trajno pohab-

ljen. Prvotno se je vršila proti Lupši Ivanu obravnava pred okrajnim sodiščem v Logatcu. Tam je sodnik ugotovil, da gre za hude telesne poškodbe iz malomarnosti, zato je zadevo odstopil sodniku-poeincu okrožnega sodišča v Ljubljani. Te dni je bila obravnava. Zaradi prestopka hude telesne poškodbe iz malomarnosti obtoženi Ivan Lupša je zanikal vsako krivdo in se zagovarjal, da je v bisivu nesreče kriv poškodovanec sam. Ivan Lupša je bil obsojen na 3 mesece zapore, pogojno za 2 leti, toda še pod pogojem, da mora v enem letu plačati Josipu Nagodetu 2.831 din na stroških za zdravljenje, 5.000 din za bolečine in 10.000 din za trajno pohabljenje nog. Dalje je bil Lupša obsojen v plačilo stroškov kazenskega procesa in na 500 din povprečnine. Poškodovani Nagode je zahteval drugače 100.000 din odškodnine. Obsojeni Lupša je prijavil proti sodbi priziv.

d Nezgode. S kolesom se je zaletel 25-letni ključavničar Viljem Gerjol z Rudnika. Padel je tako nesrečno, da si je pretresel možgane. — Skozi Litijo se je vozil z motorjem 17-letni dimnikarski vajenec Alojz Božič iz Ljubljane. Za njim je vozil drugi motociklist, in sicer tako tesno tik njega, da mu je s svojim vozilom zdobil nogo v gležnju. — V vasi Petkovcu v občini Rovte je pasel govejo živino 14-letni cerkovnikov sin Janez Novak.

NOVI GROBOVI

d Tvoj sem živ in mrtev. V Krašnji je umrla posestnica in trgovka Marija Lipovšek. — Pokopali so Karla Jurjoviča, trgovca v Slatini Radencih. — V Šiški je odšel v večnost vodni monter Vidic Lovro. — V Škofji Loki je zapustil solno dolino Eduard pl. Preisig. — V celjski bolnišnici je zaspal v Gospodu orožniški podnarednik v p. Grosek Simon iz Zbelovega pri Poljčanah. — V Dravljah so pokopali vseučilišnico Smrtnik Alojzijo. — V Kostelu pri Kolpi je umrl posestnik Anton Briski. — Pri Sv. Jakobu ob Savi so položili v grob tamošnjega šolskega upravitelja Aničiča Josipa. — V Ljubljani so umrli: redovnica s. Valentina Ključevšek iz Svibna pri Radencih, žena finančnega inšpektorja v p. Netka Gogala roj. Spli-hal, soproga uradnika drav. finančne direkcije Leopoldina Setina, tovarnar Karel Binder in Berce Elizabeta roj. Perko. — Naj počivajo v miru!

leti v Mostarju. Rekel sem verjetno, ker iz zdravniškega poročila ničesar ni bilo mogoče spoznati. Najbrž niti točno vedeli niso, ker je sam metropoliti prav do smrti patriarha vedno govoril Rusu Leonidu Matvejevu, da se ne ve, kakšno bolezen ima patriarh Varnava. Po drugi strani pa je patriarh imel bolezen »haematoporfiraemia«, neka vrsta razpadanja rdečih krvnih teles. Kaj je bilo na tem, se brez raztelesenja ne more ugotoviti. Glavno je, da je bil zadnji vzrok njegove smrti vnetje pljuč. To izjavo prosim, da sprejmete kot neovrgljivo resnico in da vsem in vsakomur poveste, da so govorice o nekalkčni nasilni smrti popolnoma in zlobno izmišljene.

d Mladeniči rekruti! Oni, ki ste potrjeni k vojakom in imate pravico do osvoboditve ali skrajšanega roka službe, čimprej vstop v kader, odložitev službe v kadru — informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno! Ako je rok zamujen, se ne da več pomagati. — Vsa pojasnila daje proti malenkostnemu plačilu koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. — Za odgovor priložite kolek ali znamko za 6 din.

d Potovanje v Prago ali Švico za 30 dni! Udeležite se plemenitega esperantskega tečaja, ki traja samo štiri mesece in stane samo 30 din. Izmed tisoč udeležencev se izbere nagrada v znesku 1250 din. 50 izbrancev pa se podeli brezplačna kongresna karta za 20. jubilejni mednarodni katoliški esperantski kongres, ki se bo vršil drugo leto v Ljubljani. Učite se pridno esperanto, pa se ga boste lahko udeležili še vit! Prijave pošljite na naslov: Jugoslovanska Katoliška Esperantska Liga, Jesenice-Fužine (na Gorenjskem). Priložite znamko za odgovor!

d Center esperantskega gibanja za Slovenijo je klub esperantistov, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 7. I. nadst. Tu se prijavite za tečaje, tu dobite praktično učno knjigo in vsa pojasnila.

NESREČE

d Ogenj je upepelil v Statenbergu pri Mariboru vinočarijo posestnika Karla Kodriča.

d Požar je vse uničil posestniku Alojziju Pristovniku iz Leskovca pri Mariboru.

d V diru je padel pod vole. V Polzeli se je zgodila nesreča, katere žrtev je postal mlad 10-letni šolarček Bizjak Vinko. Ko so šli iz šole, med njimi tudi Vinko, je privozil mimo voz z volovsko vprego, last Lovra Ozirja iz Podvina. Vinko je brezskrbno stekel na cesto, ne da bi videl nevarnost, ki mu je grozila. V diru je padel pod vole, ki so ga podrli ter je

Ameriško katoliško šolstvo

V septembru je bilo širom Združenih držav ameriških zopet otvorjenih 10.347 katoliških učnih zavodov ali šol, kamor zahaja nad 2.500.000 ukaželjne mladine in sicer 2.100.000 v elementarne (farne) šole, 290.000 dijakov v višje šole, nad 10.000 dijakov v tako imenovane kolegije, 3600 dijakov v normalke in 16.900 semeniščnikov in bogoslovcev. Vso to veliko armado bo poučevalo okrog 89.000 učiteljev in učiteljic, med katerimi je največ duhovnikov in šolskih sester. Lansko leto je bilo samo v farnih šolah 58.900 učiteljic.

Ker so ameriške katoliške šole na dobrem glasu, se število njih učencev vedno večja in množi, s tem se seveda večajo in množijo tudi stroški za vzdrževanje teh šol, kar gre na račun katoliških staršev, ki radi žrtvujejo denar za najboljše šolanje.

Jako lepo se je nedavno izrazil o važnosti katoliških šol B. Peterson, škof v Manchesteru in predsednik Narodne katoliške izobraževalne družbe. Rekel je:

»S tem, da se mladino pripravlja za bodočnost, se mladina v katoliški šoli uči lepo in zgledno živeti po naukih in načelih našega božjega Učenika Jezusa Kristusa. V teh šolah je vir ali studenec prave izobrazbe. V teh šolah se vadi učencev brzdanja svoje volje, samozatajevanja in reda. Ameriške katoliške šole uče mladino, da naj bo nesebična, da naj tudi priznava in upošteva pravice drugih, tako tudi oblast in pravico vlade. Za vse to so katoliške šole ne trudijo samo z nauki ali učenjem, ampak z moralnim in verskim vplivom, katerega nudi vera v Boga. Vse katoliške šole v Ameriki pospešujejo demokracijo v tej državi.«

RAZGLED PO SVETU

Bratomorno klanje v Spaniji

Francoska vlada je sklenila, da bo poslala nazaj v Spanijo okrog 100.000 beguncev, ki so se zatekli v Francijo po začetku državljanske vojne. Vzdrževanje beguncev je bilo veliko finančno breme za francoske oblasti. Računajo, da je šlo za prehrano španskih beguncev dnevno milijon frankov.

Važen dogodek preteklega tedna je tudi ta, da francosko-angleška zahteva po odstranitvi tujih prostovoljcev s španskih bojišč pri Društvu narodov v Zenevi ni bila sprejeta, kar pripisujejo vplivu Italije.

Na španskih bojiščih se zadnje dni ni pripetilo nič posebnega, ker je začelo tam močno deževati.

Vojna na vzhodu

Mesto Nanking, sedež kitajske vlade, je v vednem strahu pred japonskimi letali. Navadno se jih pojavi par sto visoko v zraku ter bombardirajo javna poslopja. Da je poleg stvarne škode tudi dovolj človeških žrtev, je jasno. Japonci hočejo s tem streti kitajski odpor in kitajsko vlado prisiliti, da se jim ukloni.

Kitajcem se je na severni fronti posrečilo odbiti japonski napad in prodirajo v smeri proti pokrajinu Čapej.

Šesti dan strahovite japonske pomorske, kopne in zračne ofenzive na raznih bojiščih je končal brez posebnih uspehov. Vse japonsko prizadevanje, da si osvojijo severno železniško postajo v Šangaju, je ostalo doslej brez uspeha, ker dobivajo Kitajci iz ozadja neprestano močno ojačenja in se bore kakor levi.

AMERIKA

s Brazilija se otresa komunizma. Dne 2. oktobra je brazilski senat sprejel in uzakonil naredbo, s katero je čez vso brazilsko zvezno državo proglašeno vojno stanje. Predsednik republike je od parlamenta in senata zahfeval ta ukrep, ker smatra za potrebno, da se država z vso odločnostjo brani proti komunističnemu rovarjenju, ki je po nekaterih zveznih državah postalo že zelo nevarno. Vargasov dekret je zelo odločen in predvideva hitre ukrepe, s katerimi se bodo komunistična gnezda razpršila. Vojno stanje naj traja samo tri mesece. — Ta ukrep za Brazilijo ni nič novega. Brazilija je obnovila ustavne pravice šele 16. junija letošnjega leta. Od 25. novembra 1935 pa do imenovanega dne je skoraj nepretrgano vladalo obsedno ali vojno stanje v državi, in sicer zaradi poskusne komunistične vstaje, ki pa je bila v nekaj dneh zatrta. Predsednik Vargas je izjavil, da bodo trije meseci zadosti, da državo očisti poklicnih rušilcev, nakar bodo ustavne pravice zopet v polni meri obnovljene.

s Razno. V Clevelandu je umrl 47-letni Vincencij Savnik iz Dolenje vasi na Spod. Stajerskem. — Istotam je preminul 44-letni Frank Anžlovkar iz Prapreč pri Stični na Dolenjskem. — V Clevelandu je še zapustil solzno dolino Jožef Princ iz Dvora pri Žužemberku. — Vlada Zjedinenih držav je zavrnila poziv vlade republike Urugvaj, da bi priznala špansko Frankovo vlado. Kar še ni, pa še bo. — Predsedn. Roosevelta

so nedavno vprašali časnikarji, kaj misli glede zopetne preteče vojne v Evropi, nakar je Roosevelt izjavil, da Združene države pod nobenim pogojem in v nobenem slučaju ne bodo zapletene v katerokoli vojno bodisi v Evropi, ali v Aziji. — Toweru Minn. v Severni Ameriki je odšel h Gospodu po večno plačilo g. župnik Josip Ferjančič, brat novomeškega g. kanonika in skladatelja. Naj počiva v miru! — Ameriški državni predsednik Roosevelt je govoril pri blagoslovitvi velikega jezca Federal Dam na reki Kolumbiji pri Bonevilleu. Dejal je, da bi bilo za svet neskončno bolje in pametneje, če bi denar nalagal v naprave, ki koristijo človeštvu, kakor pa, da ga zabija v oboroževanje.

ITALIJA

s Razn. Po škedenjskem klancu se je s precejšnjo hitrostjo vozil na kolesu Marcel Sancin, star 17 let. Neki starček, ki je prišel nasproti, mu je zaprl pot, da se mu je moral mladi Sancin v ostrem ovinku umakniti. Toda vsled brzine ga je vrglo tako nesrečno, da je obležal z nevarnimi poškodbami, zaradi katerih je po par urah v bolnišnici umrl. — V Selu na Krasu so se igrali otroci, menda vojake ali rokooborbo. V igri so se tako zelo vneli, da so ranihi in pobili 15-letnega Vladimirja Pahorja, ki so ga naslonili na skalo. Toda Pahor je od tu tako nesrečno padel na tla, da si je težko pretresel možgane in dobil vsled tega delno omrtvičenje telesa. — Pod policijsko nadzorstvo je za dve leti postavljen g. Šorji, župnik v Podnelcu. — V Abesiniji je umrl Just Okretič iz Trsta. Podjetje, pri katerem je bil uslužben, ga je poslalo kot šoferja v Abesinijo, kjer si je po par mesecih nakopal bolezen in umrl. — Zasedbo španskega Santandra po Francovi vojski so praznovali po vsej Julijski krajini. Z vseh javnih poslopij so visele zastave. — Gospodarsko poslopje je uničil požar Antonu Komavljiju v Kojskem. — V Kobji glavi pri Štajelu je zgorela domačija Alojzija Meržeka. — Iz Cerknega poročajo, da je padel s tamkajšnjega mostu čez hudournik Potok 11-letni Štravs. Hudournik je otroka zgrabil, ga premetaval čez skalovje, ki širli iz vode in ga odnesel dalje. — V goriško bolnišnico je bila v zelo nevarnem stanju prepeljana 48-letna Argentina Kozma, doma iz Vrtojbe, ki se je pri padcu po stopnicah tako poškodovala, da ji bodo le težko rešili njeno življenje. Nesreča je zaradi tega tem hujša, ker je poškodovanka mati petih malih otrok.

AVSTRIJA

s To in ono iz Korotana. Državna policija je odkrila organizacijo hitlerjanskih deklet, 14 voditeljic so zaprli in bodo obsojene. — Blagovni promet med Avstrijo in Nemčijo se je v prvem polletju 1937 zvišal napram lani za 25 milijonov šilingov. — Na Dunaju je bila pred sodnikom najtežja žena sveta, ki tehtala celih 250 kg. — V Celovcu je umrl trgovec F. Sperdin, rodom iz Mežiške doline. — Ono nedeljo je praznoval g. župnik Franc Havliček štiridesetletnico župnikovanja v Čačah in Št. Pavlu. — Te dni se je v Št. Rupertu zgodila strašna žaloigra. Ko je zvečer privozil vlak do križišča ceste v Št. Rupertu, se nenadno vrže na tračnice pred lokomotivo mlada žena z malim otrokom. Lokomotiva raztrga ženo na kosce, pritisne otroka h

tlom in ga poškoduje po vsem telesu. Na mesto nesreče je takoj dospela policija in za njo sodnijska komisija. Slednja je ugotovila, da gre za 30-letno Doro Napetschnig, šiviljo, in njenega štiriletnega otroka. Do strašnega sklepa so jo pripravile razrvane družinske prilike. Otroka bodo zdravniki najbrže rešili, a ostane vse življenje pohabljenec. — V Št. Lipšu pri Zeneku je odšel v večnost 82 letni Trumpeinov oče.

FRANCIJA

s Carskega generala so ugrabili. General Miller, predsednik bojne organizacije ruskih beguncev, ki je bival v Parizu, je izginil te dni. Imel je sestanek s člani nemškega poslanstva. Za njim je izginil tudi njegov prijatelj general Skobilin. Bržkone so generala ugrabili sovjetski agenti in ju ukrkali na sovjetski parnik, ki je še isti večer odplul iz pristanišča. Ugrabitev je izzvala veliko pozornost in dokazala, da so že tudi v Franciji mogoče nemogoče stvari.

ANGLIJA

s Hajskači pojdejo na otoke. Angleška vlada čeprav med najbolj demokratičnimi v Evropi, ne pusti rušiti ugleda države in vlade, kakor se ponekod godi v imenu neke demokracije. Vlada je puntarske arabske voditelje, ki jih je zadnje dni zaprla, spravila na bojno križarko »Sussex«. Na krovu je imela štiri arabske voditelje. Aretirani in odstavljani veliki mufti (vrski poglavar palestinskih Arabcev) ni bil med njimi. On je zapri v Omarjevi mošeji in čaka na nadaljnje ukrepe angleškega palestinskega komisarja. Med odpeljanimi voditelji se nahaja jeruzalemski župan Husein Kalidi, tajnik vrhovnega arabskega odbora Fuad Eifendi Saba, blagajnik tega odbora Ahmet Hilmi paša in ravnatelj Arabske banke v Hajji. Po štirih urah se je križarka »Sussex« vrnila nazaj v pristanišče, iz česar sklepajo, da je aretirane voditelje na visokem morju oddala neki drugi ladji, da jih odpelje na Sejšelske otoke, ki ležijo v Indijskem morju, kjer bodo puntarji internirani. Angležem pa se je posrečilo uteči predsedniku arabske stranke Jamal Huseinu, sorodniku jeruzalemskega župana. Angleško orožništvo je zaprlo še nekatere vodilne arabske može. Vojaštvo je zasedlo vse vojaško važne postojanke v mestu in po vsej deželi. Povsod vlada mir. Prebivalstvo je pod vtisom odločnih ukrepov angleškega komisarja, ki hoče napraviti konec neprestanim nemirum. Za jeruzalemskega župana bo imenovan neki Anglež, ki že dolgo časa prebiva v Palestini.

DROBNE NOVICE

150 letnico Ameriških Združenih držav so obhajali te dni. Taka ustava je pa že nekaj!

Pokojni češkoslovaški državni predsednik dr. Masaryk je bil poročen z Američanko Charlotte Garrigue iz Brooklyna.

Tuja odposlanstva niso bila navzoča pri letošnjih sovjetskih vojaških vajah.

Italijanske oblasti zanikujejo vesti o novem velikem uporu proti Italijanom v Abesiniji.

Civilno obleko so dobili zastoj vsi nemški vojaki, ki so jih te dni po odslužnem roku odpustili domov.

Kolera se širi po vsej osrednji Kitajski. Še v Evropo jo bodo zanesli z ladjami!

Ako ne dobe 1. novembra draginske doklade, bodo francoski uradniki štrajkali. To so korajžni!

PO DOMOVINI

Prosvetni tabor v St. Janžu

Trebenjsko prosvetno okrožje priredi ob priliki 20 letnice smrti dr. Jan. E. Kreka, v nedeljo 10. oktobra, prosvetni tabor v St. Janžu. Spored: Ob 8 sprejem gostov na postaji, nato sprevod v St. Janž. Igra salezijanska godba iz Radne. Ob 10 sv. maša na prosvetnem, blagoslov petih društvenih praporov. Po cerkvenem opravilu ljudski tabor, na katerem govorita dr. Basaj in dr. Terseglav. Ob 2 večernice. Ob 8 telovadni nastop z govornom ministra dr. Kreka, nato prosta zabava.

Pričakujemo vas v lepem St. Janžu, da po-častite pokojnega voditelja Slovencev dr. Kreka.

Za lovce veselje — za kmete škoda

Pa ni kar tako, če imajo medvedje, jeleni in divji mrjaseci svoje jesenske manevre. Prav do hiš in selišč si drznejo. Zadolje, Dane, Otavice, Lipovec in Dolenja vas so kar oblegane, pa povedo od drugega kmeta. Medved se mora zrediti za zimo, jelen in mrjasec pa tudi kmalu se bosta imela tako dobre mize. Torej sedaj! — V Zadolju je medved že kar vsakdanji gost. Pred mlinom sedi in drži v šapah mlado arnico, ki milo joče. Kako jo je neokretno ujel, je nepojmljivo, menda je trudna revica trčno zasopala. Pa se nič ne ženira, saj ve kosmatinec, da je zaščiten; na pomoč pa se arnici tudi nihče ne upa, saj bi bil morda kaznovan, ako bi jo jedel kmetski namesto medveda. — Če ni mesa, je tudi koruza dobra, ki mu gre sploh jako v slast. Po 300—500 štokov je pohrustal vsakemu posestniku. — Zadoljci se prav oprezno ozirajo na vse strani, kadar gredo v Ribnico. Studiosus theologiae, ki gre vsako jutro v Ribnico k maši, se prav urno s kolesom pomakne iz gozda, saj ni nič kaj prijetno srečanje s takim-le hrustom, ko človek ne ve za njegove misli. — Mlad mož je pretekli dni srečal kar tri naenkrat, lajejo so mu nekam trdo vetali in je vesel, da se razdalja čedajje bolj veča, zlasti medvedke so namreč prav muhaste. — Lovce je komaj rešil na visoko skalo, ko mu je medvedka z dvema mladičema zapela svojo neprijetno

pesem. — Izletnik, ki hoče uživati razgled z »ribniških svatov«, se pred njo urno epusti po kamniti drči, da ima potem opravka krojač in — perica. Ljudje ponoči kurijo pred koruzo in postavljajo stražila. Pa je mnogo nič kaj prijetnih prizorov, včasih tudi zabavnih in smešnih. Fant iz Dolenje vasi kani zakuriti ogenj. V koruzi nekaj zažumi; meni, da je jazbec, s palico še potolče, poveviti z žepno svetilko, pred njim se postavi medved na zadnje, pripravljen za ljubezenski objem, če bi bilo treba. Toda od luči prestrašen zarjove, fant tudi zavpije, pa ne od veselja in navdušenja, in tako odkobacata weak na svojo stran z različnimi občutki in naglico. Fant pa zatrjuje: Če sam vso koruzo poje, eam da sem odnesel pete! — Kmet iz Blat stavi zvečer sirašilo v koruzo, tudi osred pride po istem poslu na svojo njivo. Zaslisi šum, ubere jo, za sboj pa eliši klic: Sosed, saj sem jaz! Torej je tudi strahilo včasih samo za ljudi.

— Kako je fant od fare preč medvedko na bukev ušel in jo toliko časa s palico po gobcu tolkel, da ga je pustila, ker so jo klicali mladčki, neki nekoliko po lovski latinščini, pa vendar trdijo z vso resnostjo, da je bilo res tako. — Kcemač pa drzno prihaja prav na trške njive. Pravijo, da je v Veliki gori nad 40 medvedov, a točnega kosmatinekega štetja nihče ne upa izpeljati. Zadnji čas se je številno te divjadi že pomnožilo, ker so se mnogi medvedji prišelci kot begunci iz vrnega ozemlja v Beli krajini, zlasti iz Auerspergovih gozdov in e Kolečkega Roga. Lovci bi imeli bogate trofeje, ako bi ne bilo kosmatineke zaščite.

Druga nadloga so tolpe jelenov, ki so se neverjetno razpasli. Cele črede prilajajo na zadoljske in danke njive in rjovejo in tulijo, kakor bi delali jurli za poljke pridelke. Cele njive svinjske rejle so opustošene. Zadolje in Dane pod gozdovi Velike gore so jim pravi eldorado. Na drugi strani pa z Male gore jurisajo cele črede divjih prašičev, ki zlasti v Otavicah in Lipovcu povzročajo pravo opustošenje. Kmet se brani, kolikor more, tako da še nočnega počitka ne pozna. Pa kaj more a samo pestijo in palico! — Gospodje, ki so zase prihrallli ta »špase« in škodljivo zverjad zaščitili pred kmetom, naj tudi kmetsko zaščitijo pred njo ali pa vsaj prizadeto škodo pošteno povrnejo, saj danes

vsaka zabava nekaj stane. Taka je misel in zahteva nezaščitenega kmeta, ki počne, da bi drugi opravil, kar je on ocal in sadil, in je torej sit divjaške vojske v ribniški dolini.

Iz raznih krajev

Selca, Dne 30. septembra je umrl Peter Pavlič, posestnik na Prtovču pod Ratitovcem. V njegovi hiši je stanoval rajni dr. Krek, ki je hodil deset let na počitnice v to gorsko vas, 1000 m nad morjem visoko. V tistem času je tudi zelo veliko turistov, ki so šli na Ratitovec, dobilo v tej hiši gostoljubno streho. Vsi ti se dobro spominjajo moža, ki je zdaj umrl v 76. letu starosti. Cerklvi na Prtovču je oskrbel lep nov tabernakelj in novo moust Franco. Sin Janex, ki naj bi posestvo prevzel po njem, je padel v vojni. Od takrat dalje je zašla v hišo velika skrb in žalost. Poleg tega so prišle nadenj še razne druge nesreče. Žena mu je umrla pred šestimi leti. Teža križev, ki jih je moral nositi in pa starost sta mu priklileli rešitev, t. j. odhod s tega sveta v boljše življenje. Naj mu bo ohranjen blag spomin, duša pa naj raj uživa!

Novo mesto, Franja Zobec, roj. Gorše, je 29. septembra po dolgem trpljenju izdihnila svojo blago dušo v Osljaku pri svoji hčeri Mariji. Pokojnica je bila nad 50 let zvesta in navdušena čitateljica in naročnica »Domoljubca«. Bila je vzorna krščanska žena in prava, nad vse značajna slovenska mati, ki je v njenih načelnih pravi nič ni moglo omajati. Z vso materinsko požrtvevalnostjo je živela le za svoje otroke, od katerih živita še Marija, vdova po znamenitem našem vinarskem strokovnjaku Davorinu Šimču, in sin Ivo, gimnazijek ravnatelj v Murski Soboti. Z 28. leti vdova je samostojno vodila posestvo in gostilno v Prigorici pri Ribnici, pozneje pa je imela 25 let trgovino v Novem mestu, kjer je živela sloves odlična krščanska žena. Naj ji svetli večna luč!

Prežganje pri Litiji. Če dvakrat mi je pravil in tožil mož, kako zadnje čase pridrvi z vso silo iz Prežganja po Besnici neko motorno kolo. Mož pravi, da je vozil po cesti les in ko je čul, da za njim brni motor, je zavozil prav na skrajni rob ceste. Toda »gospod« na motorju je vozilo ustavil ter prišel kričati nad ubogim kmetom, čes: »ali ne veste, da se morate motornim vozilom e ceste u makniti?« Mož je kar obstal pri teh besedah. Ker smo čuli, da se isti gospod krega nad našimi poti (seveda, ker je naš župan g. Gale), mu pa v

RAZNO

L. Ganghofer:

45

Martinj klošter

Roman iz začetka 12. stoletja

Poslovenil Blaž Poznič

Zigenot županovih besed niti čul ni; težko dihajoč je potegnil roko čez čelo in strmel predse v tla. Kar ga je vprašal zopet Senaver: »Še nekaj, ribič! Ako hočejo samostanci izpolniti, kar so obljubili, in gospod Vace se jim upre in udari nanje in na nas s svojimi sinovi in hlapci z ognjem in mečem, kdo jim bo pomagal, da ga ukrote? Kdo neki, ribič, kdo?«

Zigenot se je ozrl kvšku. »Nekdo, župan,« je dejal in dvignil meč proti nebu. »Nekdo, ki ima roko, močnejšo kot tisoč mož v orožju in oklepu.«

Zamolčko mrmanje je zajelo vrste, in ta ali oni zborovalcev se je popraskal za ušesom in se s plahimi očmi ozrl proti mesečnosvetlem nebu. Melinčci pa so prikimali ribiču in mu pritrjevali; in ko je stari Rumot videl, kako je zadržetal truden nasmeh Senaverju okoli bledeh ustnic, je vzdignil ključačo in zaklical: »Pazi, župan, da te ne mine tvoj smeh!«

V krog med može je planil tedaj Ajgel; prepasan je bil s krvavo kozlovo kožo in kakor v vreči je nosil v njej še nerazdeljene drobljance. »Kdo naj jim pomaga proti Vacemancem? Kdo drugi ko mi? Mi vsi skupaj, ramo ob ramo in pest pri pesti!«

»Tako je! Prav ima, oglar!« je zavpil Kaganhart in mahal z ošiljeno palico, na kateri je podajal okoli med može kadeče se kose kozlovega mesa. »Nas je sto

proti onim dvajset v Vacemancem gradu! Na noge, možje, na noge! Kar z večja roko udarimo tja ven proti Falkenštajnu in posadimo rdečega petelina na hišo in hleve in požgimo krviželjno gnezdo s starim roparjem in njegovo zalogo, njegovimi nesramnimi odrtki in njegovo rdečo večšo vred!«

Možje so zagnali hrup, oni da bi jezno pritrjevali, drugi, da bi prestrašeno ugovarjali, dočim se je Kaganhart obrnil proti Ajgelu. »Mislim, da sem pošteno povedal, kakor gre pravemu možu!«

Kar ga je zgrabila pest na prsih. »Razbojniški požigalec! Kmet je zastrnel v ribiča, ki je stal z bliskajočimi se očmi pred njim.

»Zborni mir!« je zaklical Senaver in stegnil roko z nožem med oba moža. »Karkoli kdo svetuje, vsaka beseda je svobodna!« In ko je ribič molče odstopil, s težavo se trudeč, da bi se pomiril, je zaklical župan tako glasno, da je prevpil hrup: »Mislim, da je Kaganhart skuhal nekaj, kar je prevročje, da bi mogel pojesti. Toda povoj mi ribič, ako storimo, kar nam je nasetoval sodin, in odidemo nato jutri k Lokijevemu kamnu in poročemo Gospod Vace je ubit s svojimi sinovi, hčerjo in hlapci vred, in njegova hiša je kup oglja in pepela! — kaj pač meniš, kaj bi dejal, tvoj gospod?«

»Kar bi reči moral po sveti postavi: kdor požiga naj zgubi roke, kdor preliva kri, naj zapade vrvi in nožu!«

Senaver je prikimal in se nasmehnil, dočim je izanski kovač s svojim medvedjim glasom prevpil divji hrup: »Čujte, možje, čujte! Ako Vacemancem osmodima samo las, se moramo bati še sodbe pri Lokijevem kamnu!«

Med zmedenim kričanjem, ki je sledilo za temi besedami, je skočil župan k žrtvenemu kamnu in dvignil nož. »Čujte, samo eno še čujte, kar moram povedati!«

Orehovega lesa primanjkuje. Na lesnih tržiščih je orehov les močno povpraševan in se dobijo zanj sijajne cene. Ta pojav razlagajo mnogi, da gremo nasproti vojni. Iz orehovega lesa namreč izdelujejo kopita za puške. Noben drug les se ne da tako dobro uporabiti za ta namen, kakor orehov. V nekaterih državah naravnost roparske gospodarijo z orehom in se vlade bavijo z načrti, da bi orehe zaščitile. Sicer bi se znalo pripetiti, da zmanjka v svetu miro-ljubnega oreha.

Vedno manj šolskih otrok. Ker je v Avstriji vedno manj rojstev, se je sedaj tudi po šolah začelo kazati to dejstvo. Medtem ko so lani imeli v Avstriji še 921.412 šolskoobveznih otrok, je njihovo število letos padlo na 849.966. Torej je letos celih 8 odstotkov manj otrok kakor lani.

Slovani, Romani, Germani. Po najnovejših podatkih zaznamujejo germanski in romanški narodi z izjemo Holandije in Italije hudo nazadovanje rojstev. Temu nasproti pa rastejo slovenski

tolajšo povemo, da občinske ceste se kaže selati. Javnosti pa povemo, da vodi iz ban, ceste od Trebeljevega na Prežganje lepa široka obč. cesta, po kateri lahko vozijo avtomobili, ne samo motorno kolo. Ljudstvo je potrpežljivo, a takih stvari si ne bo dopuščalo. Saj cesta je vendar za vse.

Brezica nad Škofjo Loko. Dolgo se že nismo oglašili v »Domoljubcu«, čeprav je v našem kraju precej naročnikov. Letina je pri nas, hvala Bogu, kar dobra. Tudi toča nam je prizanehla. Zato so se naši fantje in dekleta to leto opogunili in se začeli ženiti. V naši vasi se je poročilo letos kar pet parov. Pred kratkim sta se poročila dva naša fantla, ki ju bomo res težko pogrešali v naši fantovski družbi: Sink Jakob in Stanovnik Janez, oba iz poštnega kmečke družine. Želimo vsem novoporočencem naše vasi obilo sreče v zakonskem stanu.

Iz naših društev

Smartno pri Litiži. V petek, 24. septembra, je umrl član našega fantovskega odseka in kongregantist Poldo Zidar. Pri izvrševanju poklica — bil je namoč zidar — je dobil pljučnico, ki ga je v treh tednih spravila v prerani grob na veliko žalost domačih in vseh ostalih. Pogreba se je udeležilo nad 70 članov fantovskega odseka in Marijine kongregacije z obema praporoma. Njegov spomin ostane vedno v naših srcih. Naj mu sveti večna luč! — Preteklo nedeljo smo imeli občni zbor dramatičnega odseka prosvetnega društva. Začrtali smo si pot v novo sezono s programom, ki bo plodonosnejši kot je bil v preteklem letu. Ze vnaprejš opozarjamo na krasno dramo »Kadar se utrga oblak«, ki jo imamo na sporedu kot prvo predstavo v tej sezoni. — V četrtek smo pa imeli občni zbor fantovskega odseka. Naredili smo si načrt aktualnih predavanj. Telovaliti bomo pa v ponedeljkih na orodju, v četrkih pa gimnastiko in šport. Občni zbor je bil zaključen s kratkim in jedrnatim govorom našega duhovnega vodje.

Radovica pri Metliki. Letos smo se tudi pri nas prebudili. Ustanovili smo dve prosvetnih društva: eno na Radovici, drugo v Bojanji vasi. Ustanovni občni zbor na Radovici je bil 27. maja, v Bojanji vasi pa 22. avgusta. Tege občnega zbora se je poleg domačega g. župnika udeležil g. Anton Molek, naš rojak iz Beograda. Njegova zasluga

je, da se je društvo ustanovilo. Led je prebit. Vrata prosvetnemu delu so odprla. Toda obe društvi stojita pred velikimi težavami in članstvo si bo moralo z izlezane voljo krčiti pot k prosveti in napredku. Naš kraj je reven, brez industrije in zasluzka in ljudje so navezani le na kmečko delo. Tudi nasprotnikov ne manjka. Posebno puho-glavih. Podpore s strani inteligence nimamo. Opi-ramo se le na g. župnika. Učiteljstvo ne koraka z nami. Društvo na Radovici ima svoje prostore

Franjo Neubauer:

Pred taborom v Št. Janžu

(Ob 20 letnici Krekove smrti.)

Prišla je do vasi
vsa bieda, brez krvi,
in trda in koščena.
Iz ust ji sapa je
prihajala ledena.
Držala je kos, o,
iskala živce z njo,
smejala se okrutno,
zamašnila brezčutno.
Tedaj je pal!
In več ni utlagi
A vsi so drugi
obstali v tugi.
Nihče ni vedel, kod ne kam
in vsak je čutil, da je sam.
Tedaj začul z višave
prijazne je pozdrave,
pogleda na nebo,
tam bilo je svetlo.
Oči velike so svetile
vse polne, tople, sladke sil.
Tako je pričal njihov žar,
da ni mu sap ledenih mar.
Ta svit še danes seva
čez dvajset let
in tople ves ogreva
dojenjski svet.
In vsaka gora in dolina
ožarjena je od spomina.
od ljubljene vasi
navdušenja hiti,
nesmrtnemu se možu klanja
in spev in vzklík vesel oznanja,
da vedno živ je, vedno nov
spomin in blagoslov njegov!

v župnišču, v Bojanji vasi pa v sesekini hiši. To hišo so zgradili naši očetje pred 60 leti, da bi služila vsaki samopomoči. Tem namenom služi še danes. Sedaj je sprejela pod svojo streho še prosvetno društvo. Treba bo pa misliti na prosvetno dom. Toda to je še pragodaja. Če bo sloge in ljubezni, kot se je pokazala na občnem zboru in po-žrtvovalnosti, katera je dičila naše prednike, tudi to ne bo težko. Zelo nam manjka knjig. Prosimo prijatelje obmejnih Slovencev, da nam jih do-ružejo, ker so dobrega branja naši ljudje zelo potrebni.

Doi pri Ljubljani. V nedeljo, 10. oktobra, bo ob 8 pop. letni občni zbor domačega prosvetnega društva. Na občni zbor vljudno vabimo vse ustanovne, podporne in redne članke, ter vse prijatelje naše prosvete, da se ga polnoštevilno udeležijo. Naša katoliška zavest in naš slovenski ponos nas sili, da se vsak zaveden katoliški Slovenec včlan v naše društvo. Ob tej priliki bo govoril govornik iz »Ljubljane o nalogah slov. kat. prosvete med našim narodom. — Tudi naš »Fantovski odsek« je imel pretekli teden svoj ustanovni občni zbor, ki je bil prav dobro obiskan. Le žal, da starejši fantje kažejo premalo razumevanja. Izvoljen je bil novi odbor, ki nam jamči, da bo odsek vestno izvrševal Jegličevo oporoko.

Smartno pri Litiži. V nedeljo, 10. t. m., bo v dvorani prosvetnega doma ves dan razstava sedaj in vinarjskih pridelkov. Razstavljeno bo tudi rano orodje za sadjarstvo. Vsi, ki se zanimate za sadjerejo, pridite pogledat; videli boste marsikaj poučnega in slišali predavanje, ki bo takoj po prvi sv. maši pri otvoritvi razstave. Obenem si bo vsak lahko ogledal letos zgrajeno moderno sušilnico. Vabljeni ste pa tudi kupec, ki se zanima za lepo namizno sudje, ki bo na razpolago v manjših in večjih množinah.

Škofja Loka. Na povabilo Zveze bojevnikov so se v nedeljo, dne 26. sept. v Škofji Loki v gostilni Zihert zbrali bojevniki iz Škofje Loke, sevške in poljanske doline ter iz oorske občine. Sestanek je vodil tajnik Zveze g. Lukež, ki je razložil namen sestanka za razvoj bojeviške organizacije med Gorenjci. O ustanavljanju novih skupin in o pre-ocnovanju starih po krajevnih potrebah, se je raz-vila živahna debata, ki se je zaključila s sklepom da se nove skupine ustanavljajo načelno po obč- nah. Zato so se ustanovile nove skupine za Ško-fo Loko, Selca nad Škofjo Loko, Poljane nad Škofjo Loko in za oorsko občino. Obstoječe skupine pa o- bodo prilagodile tej novi porazdelitvi. Na sestanku

In ti sosed Kaganhart, ti se zahvali vsem dobrim močem, da se tvoj glas ne sliši ven čez zapriseženi zbori Drugače bi ulegnil gospod Vace še sanjati o tebi, nocoj! Čudna beseda, ki je gromko udarila vsem na uho, je povzročila, da je krik potihnil in so močje prisluhlihi. »Čujte, možje! Ribič vam je oznanil, kaj pravijo oni pri Lokijevem kamnu — zato vam moram oznaniti jaz, kaj mislijo oni na drugi strani. Ribič je mislil dobro in se napotil k Lokijevemu kamnu. Gospod Vace pa je prišel k meni in mi je nastavil nož na vrat in je zavilnel meč nad glavo mojega otroka. Možje! Ni me sram, vpričo vseh vam povem odkrito: v meni trepetata strah za mojega fanta, ki je vse, kar imam, moja edina ljubezen in moje edino veselje! Gluha tišina je vladala v krogu medtem, ko je Senaver pripovedoval o Vacejevem obisku na nje-govem domu. Županu je strah in trepet vtisnil v spomin sleherno besedo, ki jo je bil izgovoril gospod Vace. In ni mu bilo treba poslušalcem šele razlagati Vacemanovih »anj«, vsak je vedel, kaj pomenijo. In kakor se žiri motni glas, ki ga odnaša hudournik po nevihti iz svo-jeje razritega korita ven v čisto jezero, od enega vala do drugega, tako je lila tema bojazen, ki je govorila iz trepetajočih županovih besed. v srca poslušalcev, in sleheri se je spomnil lastnih otrok in jih videl pasti pod prvim udarcem, s katerim jim je grozil gospod Vace. Upanje na boljše bodočnost, ki ga je obudilo Zigenetovo sporočilo, jim je utonilo v strahu sedanjosti, v bojazni pred stisko jutrišnjega dne.

»Tako je govoril gospod Vace,« jo zaklical Senaver, »in kar je namenil meni in mojemu fantu, velja tudi za vas vse! In domačega sleherni od vas ima otroke, ki visi na njih z dušo in telesom. In mislim, da je vendar vsakomu njegov otrok, kar je drevesu stržen, katerega si varuje z lesom in skorjo, z vejami in listjem. Pustite,

naj počne Vace, kar ga je volja, pustite, naj grabi naše imetje in premoženje! Da se le ne dotakne naših otrok! Ali pa recite, možje, ali želi kdo od vas, ko se vrne jutri v svoj ograd — ali želi, da najde svojega fanta ali otročiča v krvi in zadržnih zdihtljajih, in ko ga bo njegov milijeni otrok, njegov ubogi, pogledal in zaječal: »Oče, oče, kaj si priklical nadme! — kdo od vas mu želi tedaj reči: »Če ni drugače, pa umri, a jaz bom od novega leta naprej plačeval samo polovico dache!«

Kakor en sam krik se je utrgalo z vseh ustnic; stegovali so roke, kakor bi hoteli zamašiti usta, ki so govorila takšne besede; in Mardereker je skočil k Se-naverju in ga potresel za komolec. »Tri otroke imam, župan! Tri! Enega rajši od drugega! Pa mi povej zdaj, kaj naj storim, da zavarujem te svoje otroke?«

Stari Aigel je stal prepasan s krvavo kozlovo kožo in majal z glavo, dočim je upiral Zigenot svoje oči tja čez razburjene, od buhtečega ognja razžarjene obraze, kakor bi ne mogel pojmiti, kaj se tu dogaja. Tedaj je povzel besedo zopet Senaver in prevpil hrup. »Možje! Ker me vprašujete kaj svetujem, poslušajte! Mi vsi se moramo držati poti, ki nam jo kaže sila. Mi vsi moramo stati na Vacemanovi strani, dokler je oskrbnik te dežele. Njemu odrajtujemo zakupnino in davek, on naj ukazuje tlako, in razen njega nam nobeden drugi nič mar ni. Nihče izmed nas naj se ne družil s samostanci, nihče naj ne nosi planšarskih datatov kloštru!«

»Župan, je zaklical Zigenot prestrašen in prijel Senaverja za roko, »slabe nasvete nam dajete!«

Toda možje naokrog so zavpili: »Govori dalje, župan!

»Moj nasvet je tak, kakršnega terja trda ura. Se zmerom je Vaceman naš gospod. Ako vzcveti kdaj dru-

narod. V l. 1810 je bilo število Germanov v Eyr-pori 31,6%, Romanov 33,7% in Slovanov 34,7% odst. Toda v l. 1910 pa je bilo v Evropi 34% Germanov, 24,3% Romanov in 41,7% Slovanov. V l. 1930 so nasteli 30% Germanov, 24,4% Romanov in 45,6% Slovanov. Če se bo ta razvoj nadaljeval, potem bo v l. 1960 v Evropi 26,9% Germanov, 22,3% Romanov in 50,8% Slovanov.

Pet slonov je ušlo cir-kusu Sarasani v Roter-damu. Medtem ko so tri-takoj pri cirkusu ušli, sta dva drla kar po cesti, kjer je bilo polno ljudi, saj je bila večerna pro-menada. Sloni so raztr-gali streho cirkusu ter potem dirjali po mestu. Po dolgi gonji so jih na-zadnje ušli in priklenili k drevesom. Med lovom je en slon čuvsva vrzel ob tla in ga hudo poška-doval.

Sama sreča. Spela: »No, zdaj je pa vendar umrl stari Hlačoper. Uho-zele! Jera: »Kakšen ubo-žec nekli Zmerom je imel srečo. Cesar se je dotak-nil, se mu je izpremanilo v denar. Ko si je hito zavaroval, je v enem me-secu pogorela. Nato je

je vladala najlepša složnost, ki je nudila pravo eliko kpega bojevniskega tovarišstva. Zelo živahen in zanimiv je bil razgovor o skupnem spomeniku neznanemu slovenskemu vojaku na Brezjah. Velj zbrani tovariši so objubili, da bodo pomagali Zvezi vsak po svojih močeh do uresničenja tega velikega nameta. Po ostanju je podpredsednik škofojloške skupne tov. Ziherl s tajnikom Lukežem in z nekaterimi tovariši na spomenik domačih vojnih žrtev na škofojloškem pokopališču položil žopek nageljnov s palmo miru.

RADIO LJUBLJANA

od 7. oktobra do 14. oktobra I

Vsak dan: 12 Plošče, 12.45 Vrem. poročila, 13. Cas. spored, obvestila, 13.15 Plošče, 14. Vreme, borza, 19 in 22. Cas. vreme, poročila, spored, obvestila.

Četrtek, 7. oktobra: 13.15: Koncert radijskega orkestra. — 18: Koncert radijskega orkestra. — 18.40: Slovenščina za Slovence. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Ura slovenske zborovske glasbe. — 21.30: Plošče. — 22.15: Flauta za solo. — **Petek, 8. oktobra:** 11: Solška ura. — 18: Zenska ura. — 18.20: Plošče. — 18.40: Francoščina. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Novice s izseljencih. — 20: Dr. Janez Ev. Krek (ob 20-letnici njegove smrti). — 21: Plošče. — 21.15: Klavirski koncert. — 22.30: Angleske plošče. — **Sobota, 9. oktobra:** 18: Radijski orkester. — 18.40: Poglabitev ljubljanskega kolodvora. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Pregled sporeda. — 20: O zunanji politiki. — 20.30: Sredi dolenskih gor. — 22.15: Koncert radijskega orkestra. — **Nedelja, 10. okt.:** 8: Pihalni kvartet. — 9: Cas, vreme, poročila. — 22.15: Plošče. — **Ponedeljek, 11. oktobra:** 18: Zdravniška ura. — 18.20: Plošče. — 18.40: Spored. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe. — 10.10: Verski govor. — 10.30: Plošče. — 11: Otroška ura. — 11.30: Koncert radijskega orkestra. — 17: Kmetijsko predavanje: gnojilni in rastlinski poskusi v šoli na Grmu. — 17.30: Veselo popoldne. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Plošče. — 20: Koroki večer. vsenka narodna pesem. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Zanimivosti. — 20: Koncert radijskega orkestra. — 21: Plošče. — 21.15: Gregorčev pihalni kvintet. — 22.15: Radijski orkester. — **Torek, 12. oktobra:** 11: Doleha ura. — 13.15: Koncert radijskega orkestra. — 18: Plošče. — 18.40: Krhanstvo in nacionalna misel. — 19.30: Nac. ura.

IZ ŽIVLJENJA KMEČKIH ZVEZ

Na delo za Kmečko zvezo

Dobra največjega in najtežavnjšega dela za kmeto je ekoranj končana. V tem času, ko je kmet trdo delal od zore do poznega mraka, ko se ni ulegnil splošni za delo naslednjega dne, pač ni bilo primerno, da bi poseval veliko pažnje organizacijam. Primanjkanje časa in utrujenost je onemogočila, da bi se redno vršili sestanki in seje, saj se je komaj ujelo toliko časa, da se je odgovorilo na važnejše dopise. Vendar moramo z veseljem ugotoviti, da kljub vsemu temu niso krajevne organizacije Kmečke zveze popustile v svojem delu toliko, kolikor je bilo pričakovati. Gotovo je to znak, da naš kmet živi s svojo stanovsko organizacijo v tesnih stikih, da mu je postala potrebna ta organizacija in da je delo v njej polovica njegovega življenja. Tako je tudi prav in tako mora biti. V današnjih časih nič več ne zadostuje samo delo na polju, ni zadosti, da kmet izorje in poseje njive, treba je tudi, da se izobražuje in vzgaja v svojih stanovskih organizacijah. Današnji način življenja je preveč pester, mnogo zahteva od človeka. Težave sicer niso tuje našemu kmetu, celo zelo odporen je postal proti njim, ali iz dneva v dan se poraja toliko novih vprašanj, da jim je kos samo oni, ki marljivo deluje v organizaciji. V njej dobiva smernice in navodila, kako je treba v raznih slučajih nastopiti, v njej pa dobi tudi moralno oporo, ko vidi, da stojijo njegovi tovariši njemu ob strani, voljni mu vsak čas pomagati. Močnejši in korajžnejši postane, popusti ga malodušje ob prijateljski besedi svojega sotrpina. To prinese organizacija, če se jo pravilno razume.

— 19.50: Zabavni zvočni tečnik. — 20: Plošče. — 20.20: J. Jurčič: Tugomir, žaloigra. — 21.30: Plošče. — 22.15: Koncert radijskega orkestra. — **Sreda, 13. oktobra:** 18: Mladinska ura. — 18.40: Zgodovina gibanja za varstvo živali. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos opere iz Nar. gledališča v Ljubljani.

Kaj pa je kmečko ljudstvo v tem času dobrega naredilo za svojo stanovsko organizacijo Kmečko zvezo? Ali ste že pozabili na kmečke tabore, katerih letošnje poletje ni bilo malo? Kakor ni kmet pozabil misliti na Kmečko zvezo, samo notranje delo je za čas opustil in prirejal zunanje nastope — tabore v obliki, kakor jih je bil vajen nekada. Z vsa ljubeznijo in navdušenjem jih je pripravil, da so bili res prava manifestacija kmečke misli. Na njih je počezal svojo moč in

MR. BAHOVEC

PLANINKA
SLOVENSKI
ČAJ

Pijte samo

zdravilni

PLANINKA

čaj

v plomberskih paketi po Din 20 — in Din 12 —

Apoteka Mr. Bahovec, Ljubljana

tudi pogumno povedal, kaj hoče, za kaj se bori. Navdušil je tudi one, ki so stali ob strani, da so takoj prišli v vrste borcev za kmečke pravice. In še nekaj je lahko vsak, ki je bil navzoč na teh taborih, ustanovil. S prikazovanjem starih kmečkih običajev, plesov, različnih skupin je naš kmet jasno povedal, da ljubi svoj stan, da se ga ne sramuje, kot je včasih slišati. Vse, kar je kmečkega in kar se je že skoro pozabilo, hoče zpet poklicati nazaj in oživiti, ker je lepo. Navdve je pozdraviti to njegovo hotenje in dolžnost vsakega

zavaroval samega sebe proti nezgodi in čez mesec dni si je zlomil roko. Šele pred tremi meseci je bil včanil v pogrebno društvo, zdaj pa je umrl. No, ali si imel zmerom namo sreč?

Rastlinsko olje. V Floridi (Amerika) so pričeli pridelovati iz Kitajske uvoženo rastlino, imenovano perila. Seme rastline je drobno kot maskovo in vsebuje 40% olja. Rastlina zraste do 12 čevljev visoko v enem letu in rodi silno obilico semena. Baje je mogoče pridelati do 900 funtov semena na enem akru. Olje iz tega semena se rabi za izdelovanje nepremočljivih plaštev, za umetno usnje in drugo. V letu 1935 je bilo iz inozemstva v Zedinjene države uvoženih za več ko 4 milij. dolarjev tega olja.

Rekord s padalom je dosegel ruski športnik Kajtanov, ki je v višini 11.037 metrov skočil iz letala. Da je s padalom prišel na tla, je potreboval za to 30 minut.

Kakor so s hramba ali štnice lahko polne miši, tako je tudi telo preobčutnega človeka polno boleznii. — Diogen.

gačen čas in dobe oblast v roko samostanci — ti sam si dejal, ribič, kako so dobrega srca in kako prešinjeni z ljubeznijo — ako so zares tako dobri in ljubeži, morajo pač sprevideti, da mi danes drugače ravnati ne moremo, in nam tudi v prihodnjem času ne smejo zameriti, ker drži danes za nas edina pot, s katero si zavarujemo otroke, okoli Lokijevega kama in tja k Vacemanu!

»Župan, župan!« je svaril Zigenot. »Tvoj nasvet hodi po ovinkih in vodi v krivičnost! Župan, odpri oči in izbiraj med dnevom in nočjo — svojega fanta se spomni in ga ne pehaj ven na pot noči! V luči naj hodi in pravici!«

Toda Zigenotove besede so utonile v viku in kriku, s katerim so sprejeli županov nasvet. In vse druge je prevpil kovač iz Ilzanka. »Dovolj že vemo! Nehajmo se posvetovati! Župan, ukaži, naj pobere drobljance — črno proti samostancem!«

Večarju ni bilo treba hoditi šele naokoli, da bi pobiral drobljance; v kopicah so se gnetli možje okoli njega in metali neobeljene kosce lesa v kozlovo kožo. Kar je Mardereker rezko zakričal: »Župan, Melinjeci ne glasujejo!« Nastal je hrup, in glasno so letele besede navskrižem. »To je proti običaju in postavil Morajo glasovati!«

»Kdo naj nas prisili?« je vprašal Runot in iztegnil kljukačo pred sebe in svoje sosede. »Ne bomo glasovali! Samo en glas imamo in ta je ostal doma.«

»To je izgovor«, je zadonelo iz gneče, »znebiti se hočejo prisega in hočejo bratu teh kutarjev nesti na uho, kako je tekel posvet na veču.«

Melinjeci so zažugali s pestmi proti sramotilcu, toda stari rihar je trdno držal kljukačo. »Mirujte, možje! Laž, ki smo jo čuli pada na našo čast in poštenje kakor prašek v vodo. Toda po takšnih besedah, menim, nimamo mi

Melinjeci nič več opraviti na veču! Pojdimo možje in oddidimo domov!« Erez pozdrave se je nameril starec proti gozdu in Melinjeci so krenili za njim.

Jezno kričeč se je usul ves ostali trop za njimi. Kar je kričačem zastavil pot ribič in dvignil pesti. »Melinjeci imajo prosto pot! Kdor bi jih hotel ovirati, bo moral iti čez mena! Mar se hočete pretepati na veču kakor paglavci v ogradu? Le po veni! Mislim, da bom še kos vam vsem!« Spričo njegovih železnih pesti in bliskajočih se oči se je boježeljnost v razgretih glavah spremenila brž v pohleven mir.

Medtem je stopil Ajgel k Senaverju in je vrgel kozlovo kožo z drobljanci predenj na tla; dva bela je držal v svoji roki. »Tako ti ni treba nič šteti, župan!« je dejal med jeznim smehom. »Vsi so črni, do teh dveh v moji roki! Prvega je vrgel ribič in drugega jaz!« Tedaj je uzrl Kaganbarta. »Ti! Kje je pa tvoj?«

»Le išči, mora že biti poleg!« je zagodel kmet in se izgubil v gnečo.

Senaver je pogledal na temne drobljance na tleh in se oddahnil, kakor bi se mu bil odvalil težek kamen s prsi. Prijel je Marderekerja, ki je stal ob njem, za roko in zašepetal: »Sosed, spotoma ko greš na planino, povej mojemu fantu, da čakam nanj in da sme priti zopet domov!« Potem je povzdignil nož in glasno zaklical: »Možje! Veče je odločilo: za Vacemana in proti samostancem! Prisega nas veže, po tem se ravnajte vsi!«

»Ne vsi! Enega izvzemim! Bledega obraza je stopil Zigenot pred žrtveni kamen.

»Ribič!« je jeknil Senaver, dočim so se drugi prestrašeno in hrugno gnetli bliže.

(Dalje prihodnjic.)

je, da pomaga pri tem delu. Zlasti pa je treba za te navdušiti kmečko mladino, da bo videla, koliko so njihovi predniki osonč svoj stan. Zbral je siceli sebe vse enake misleče, katerih tarajo enake skrbi in nadloge, pa ne z namenom, da jih pomiljuje, ampak da jih dvigne iz vsakdanje zaskrbljenosti, mu pokaže pota za nadaljnje delo, da mu da vzpodbude. Dovolj je težko za kmeta, vendar ne toliko, da si z združenimi močmi in slovesnem delu ne bi dalo pomagati. Kmečka zveza je zato tukaj, v njej je treba te sile kmečkoga ljudstva povezati trdno. Z navdušenjem, ki se je izražalo na tabo-rih, je treba iti naprej po začrtani poti in ne popustiti, če se našli na odpor in nerazumevanje.

Močan je še Kmečka zveza in v delu za ureditve svojega programa je še precej napredoval. Niso sicer v njej združeni še vsi, ki pripadajo kmečkemu stanu, ali velika večina je razumela, da je samo v njej pravo mesto za kmetovo udejstvovanje. Prepričani pa smo, da bodo tudi ti prej ali slej občutili potrebo stopiti v to skupnost in delovati za uspeh kmečkoga stanu, katerega predstavljajo. Dejali smo, da je čas težkega dela za nami. Treba bo torej sedaj skrbeti, da se našo zopet z organizacijskim delom, sestanki, predavanja, tečaji. Zimska doba ne sme biti samo doba počitka, ampak je je treba izraziti z duševnim delom. Po navodilih, ki jih bo dajala centrala, boste uravnavali svoje delo, da se boste obogatili z znanjem, ki je potrebno za vsakega kmeta. Da pa bo delo na tem polju prijetnejše, boste poskrbeli, da vas bo čim več in da boste priklonili tudi one, katerih do sedaj niste videli v svoji sredi. Morali pa boste tudi poskrbeti, da ne bode nekatere občine ostale brez organizacije Kmečke zveze. Svetovati jim, kako so ustanovi in pomagali jim pri tem je prijetna dolžnost. Da še nimajo svoje edince ni morda krivo nerazpoloženje proti stanovski organizaciji, ampak neznanje postopka za ustanavljanje in deloma nezpoznanje programa Kmečke zveze. Mnogo je taktih, ki homaj čakajo, da jih nekdo vzpodbudi. Vi, ki ste blizu njih, boste to lahko in brez truda napravili, medtem ko je centrali nekoliko težje. Pomagala pa vam bo tudi ona, če je boste zaprosili. Naj bo poleg ostalega strokovnega in stanovskega dela vsemu našemu članstvu in vsem edincem cilj v letošnji zimski dobi: do spomladi ne sme biti niti ene občine ali župnije več, ki ne bi bila članica naše stanovske organizacije. Pri tem delu vam želimo velike uspeha; pogumno na pot proti cilju, katerega bomo dosegli, če bomo vitrajni in odločni.

Kmetijsko knjigovodstvo

Velik napredek zadnjih desetletij v vseh panogah gospodarstva prav nujno sili tudi kmeta, da razmisli, kako bi si uredil in izboljšal svoje gospodarjenje. Prišel je še do prepričanja, da bo mogel obetati le, če bo amo izrabil pridobitve novega časa, posebno še vse isledke kmetijske znanosti.

V starih »dobrih« časih je kmet vse, kar je rabil za prehrano, sam pridelal. Obteko in orodje si je pa čez zimo tudi doma napravil. Le malo je bilo taktih reči, ki jih je moral kupovati (n. pr. soli). To so mu prinesli tuji trgovci. Donarja ni poznal, zato je dajal za prejeto blago svoje pridelke v zameno. Cenil je vse, kar je prejel in lajal edino le po tem, koliko koristi ravno njemu, splošne menjalne vrednosti stvarni pa seveda še ni mogel poznati. Svoja pridelke je meril preporoto in ne vedno enako. Če je hotel ugotoviti gospodarski uspeh enega leta, je bilo dovolj, da je ugotovil, kakšna je bila letina in če je ostalo čez zimo še kaj v shrambi. V takem preprostem gospodarstvu kmet ni rabil nobenih zapisov, kaj šele, da bi vodil kmetijske knjigovodstvo.

Kmet danes rabi denar pri svojem gospodarstvu. Plačati mora davek, obresti, nabaviti stroje, orodje in umetna gnojila, kupiti obroke, čevlje in čisto tudi kupovati živeč. Da krije izdatke, mora kmet velik del svojih pridelkov prodati, torej spremeniti v denar. V denar preračunamo tudi oni del pridelkov, ki služijo za lastno uporabo. V denarju kot meri izrazimo sploh vse dohodke in izdatke. Uspeh gospodarjenja se meri čanes v denarju, po primerjavi denarne vrednosti dohodkov in izdatkov.

Če hočemo torej ugotoviti gospodarski uspeh enega sli več let, neobhodno potrebujemo pisanih podatkov o dohodkih in izdatkih. Izračunavanje teh podatkov imenujemo kmetijske knjigovodstvo. Brez tega čanes ni mogoče pravilno in zanesljivo ugotoviti gospodarskega uspeha, niti za čisto majhna gospodarstva.

Knjigovodstvo daje gospodarju jasno smer in gotovost pri vodenju njegovega gospodarstva. Iz dolgotrajnih izkušenj preteklosti potegne korist za bodočnost.

Čim točneje bo poljodelec vodil za stroške, ki jih je imel za svoje pridelke, toliko večji bo njegov vpliv na določanje cen živin in poljelnim pridelkom in toliko bolj bo lahko na tržišču ceno vzdrževal na primerni višini (seveda ob normalnih gospodarskih priklkih).

Knjigovodstvo nudi kmeta tudi podlago za določanje prave cene zemljišča. Varuje ga pred prezahtovitvijo. Če bo poznal pravo vrednost svojega posestva, kmet tudi ne bo preveč obremenjeval sina, kateremu prepušča kmetijo. Še vedno se namreč rušijo zaradi tega sicer trdni slovenski grunči.

Brez uredenih in zanesljivih podatkov se kmetovalec tudi ne more uspešno braniti previeko davčne podlage. Tudi v malenkostnih zadevah vsakdanjega življenja je knjigovodstvo zelo dober pripomoček. Preprečuje tudi male izgube, ki se pa počasni naberejo v velike.

Tudi vzgojne strani kmetijskega knjigovodstva ni podcenjevati. Kmeta sili, da opazuje in misli in preračunava. Kmet postaja tako polagoma kmetijski podjetnik s potrebnim trgovskim duhom, ki za vsakokratni položaj hitro in pravilno presoditi in izkoristiti.

Sejmi

Od 8.—14. oktobra 1937.

8. X.: živ. in kram. v Št. Vidu pri Blokah. — 9. X.: kram. v Trliču. — 11. X.: gov. in kram. v Radečah pri Zidanem mostu, v Št. Vidu pri Šteti in kram. v Kranjski gori. — 12. X.: živ. in kram. v Semiču in v Kamniku. — 14. X.: živ. in kram. v Sodražici.

Armada lačnih prodira

Z juga francoskega Maroka v severni Afriki se valijo proti obrežju armade lačnih letina je docela odpovedala, zadnje zaloge so izčrpane, tako so prebivalci južnega Maroka prisiljeni, da si svoje življenje izsilijo na drug način. Tisoče izstradanih mož in žena in otrok prodira preko gorovja Atlasa proti obrežju. Nad 20.000 stradalcih je od slabosti pomrlo. Izbruhnile so nalezljive bolezni, ki redčijo ostale vrste, pol milijona ljudi je zbolelo na nevarnem tifusu. Pariz je takoj odredil pomoč in po vsej državi zbirajo darove za ubožce, vlada pa je takoj odposlala v ogrožene kraje zdravniško komisijo, da pomore bolnikom.

W. Hauff — L. O.

Pravljice

Zivi tiho in sama zase, oskrbuje spretno hišo svojega očeta in je ni nikoli videti na plesišču, še za binkošti ali za žeganje ne. Ko je Peter slišal o tem čudu Črnega lesa, je sklenil, da jo zasubi; jездil je h koči, ki so mu jo bili označili. Oče lepe Lizike je strmé sprejel imenitnega gospoda, še bolj pa je strmel, ko je slišal da je to bogati gospod Peter in da hoče postati njegov zet. Ni se dolgo pomišljal, zakaj misli, da bo zdaj njegova skrb in revščina pri kraju, obljubil je hčer Petru, ne da bi vprašal lepo Liziko, in dobri otrok je bil tako ubogljiv, da je brez ugovora postala žena Petra Munka.

Toda ubožci se ni godilo tako dobro, kakor je bila sanjala. Misliła je, da dobro razume gospodinjstvo, toda ničesar ni mogla gospodu Petru Munku po godu narediti. Bila je usmiljena do revežev in ker je bil njen soprog bogat, je misliła, da ni greh, če podari ubogi beračici belič ali dá starčku malo žganja. Ko pa je nekega dne gospod Peter to zapazil, je dejal z srditim pogledom in surovim glasom: »Čemu razmetavaš moje premoženje malopridnežem in potepuhom? Ali si kaj s seboj prinesla k hiši, kar bi mogla razdajati? Z beraško palico tvojega očeta si še juhe ne bi mogel segreti in ti razspilješ denar kakor kaka knežinja. Se enkrat naj te zasačim, pa boš čutila mojo roko! Lepa Lizika je v svoji sobi jokala zaradi trdosrčnosti svojega moža in pogosto si je želela, da bi bila rajši doma v borni koči svojega očeta, kakor pa da biva pri bogatem, a skopem in trdosrčnem Petru. O ko bi bila vedela, da ima srce iz

mramorja in da ne more ljubiti ne nje ne kakega drugega človeka, bi se pač ne bila čudila. Kadar pa je sedaj sedela pri vratih in je šel mimo bersé in se odkril ter začel prositi, je zatisnila oči, da ni gledala reve, je trdneje stisnila roko, da ne bi nehote segla v žep in izvlekla novčiča. Tako se je zgodilo, da so lepo Liziko po celem gozdu razkričali in trdili, da je še bolj skopa nego Peter Munk. A nekega dne je sedela gosa Lizika zopet pred hišo in predla in zraven popevala pesnico; zakaj bila je dobre volje, ker je bilo lepo vreme in je gospod Peter ogjездil čez polje. Pa ti pride po poti star možiček, ki nese veliko, težko vrečo; že oddaleč ga je slišala, kako sopiha. Sočutno ga gleda gosa Lizika in si misli, da bi se tako staremu majhnemu možu ne smelo več toliko naložiti.

Medtem prisopiha in se primaje možiček do hiše, in ko je bil gospe Liziki nasproti, se skoraj zgrudi pod vrečo. »Ah, usmilite se me, žena, in dajte mi samo požirek vode,« zaprosi možiček, »ne morem naprej, konec me bo od žejja.«

»Toda v svoji starosti ne bi smeli več tako težko nositi,« pravi gospe Lizika.

»Seveda, če ne bi moral zaradi revščine biti za postnega sla, da se preživim,« odgovori možiček; »oh, tako bogata gosa, kakor ste vi, ne va, kako hudo dá revščina in kako se prileže sveža pijača pri tej vročini.«

Ko Lizika to sliši, hiti v hišo, vzame s police vrč in ga napolni z vodo. Ko pa se vrne in je le še nekaj korakov od njega in vidi možička, kako bedno in skrušeno sedi na vreči, tedaj se ji zbuži iskreno sočutje, pa pomisli, da ni moža doma; postavi torej vrč z vodo vstran, vzame kozarec in ga napolni z vinom,

RAZNO

Lep zdravniški kozar. Prvi ameriški zdravnik, ki je začel praktičirati v Berlinu, je bil dr. Arthur Riley, dolet tjakaj l. 1898. Sprva mu je šlo bolj slabo, ker Nemci niso bili vneti za njegovo umetno zobovje iz platine zaradi previsoke cene. Nekega dne se pri dr. Rileyu oglašalo gantno običen, že prileten gospod, kateremu ameriški dentist potolči svoj slab položaj, da bo moral zapreti svoji urad in se vrniti nazaj v Ameriko. Pogodila sta se za umetno zobovje iz čiste platine. Tujec se je delo tako dopadlo, da je zdravnik bogato nagradil. Izročil mu je listino o lastninski pravici bogatega rudnika platine v Turu. Rusija, vrednega več milijonov rubljev. Dr. Riley, ki še vedno živi v Berlinu, je dotični rudnik prodal za milijon dolarjev. Vskokušni tujec je bil pokojni ruski cesar Aleksander III.

Opaska iz kamna. V portugalski vasi Alaprača kopljejo že dalje časa za eterinami najstarejše drube. Sedaj so odkrili tri grobove, katerih starost

DROBTINE

Nevarna igra. Neki bogataš in lastnik velikih kovišč v Franciji je iz ljubezni do pustolovščin in nevarnosti hotel igrati divjega lovca. Splazil se je nekoga večera v svoje gozdove, pa je nenadoma zazbil glas lovskega čuvaja, ki ga je pozival, naj pove, kdo je. Vesel tako ugodne prilike zakliče bogataš nazaj v mrak: »Divji lovec Tomaž!« V naslednjem trenutku pa je že ležal na tleh in se v bolečinah grabil za bedro, kamor ga je zadejal toča drobnih izstrelkov. Nato pa je tri mesece lahko v miru premišljeval na svoji bolniški postelji o ne-premisljenosti svojega igračkanja z neizprosnimi postlavami gozda.

Mesto, kjer so prepovedani dežniki. Pri nas se ni prišlo do tega, da bi po mestih, kjer je promet posebno velik, prepovedali nositi dežnike. Toda pri nas tudi še ni Amerika. Ameriško mesto Detroit je menda prvo prišlo k to prepovedi na dan, čeprav je v marsikaterem mestu morda že dosti več prometa na ulicah kakor tu. Vzrok za to prepoved navajajo dejstvo, da ljudje z dežniki ne samo silno ovirajo promet po ulicah, pač pa tudi neprestano same sebe izpostavljajo smrtni nevarnosti. Kadar lije dež, ljudje navadno ne narijo na ničesar drugega kakor na to, kako bi bili čim manj mokri, pri tem pa preveč pozabljajo, da jih na vsakem vogalu, če ne še kar kje drugod na ravni ulici, lahko pade kak avtomobil zaradi njihove neopazljivosti, ko se preveč stiskajo pod dežnik. Ravno zaradi tega se je pripetilo že nekieto prometnih nesreč, ki so se dostikrat končale s smrtjo. Če bo sedaj zaradi te prepovedi manj nesreč, potem je že v redu.

Krave dajejo volno. Italijani se za časa sankcij iskali možnosti, da bi proizvajali tkanino iz domačih pridelkov. Po daljšem trudu se je poročilo Italijanu Feretiju, da je izdelal volni podobne nitke iz posnetega mleka. Nitke, nazvane »lanitale«, se dajo presti in tkati kakor volna. Danes že izdelajo v Italiji dnevno do 3000 kg lanitala in bodo dnevno proizvodnjo še letos dvignili na 20.000 kg. Izdelovanje volne iz kravjega mleka je našlo pomemovalec tudi že v drugih državah in ni izključeno, da bo kedaj krava izpodrinila ovco in dajala volno namesto nje.

Kaj je luksuz? Poznate bradača v vaši vasi, čigar ponos je njegova dolga brada? Luskus je, če si ta bradač bodisi v petek ali cvrtek naveže kravato.

Ne kopljite otroka z ostrim milom!

Celo že lahko vnetih mest na občutljivi koži vašega otroka, brezštevilni drobceni biseri izredno mile in smetanaste pene lecitin vsebujočega Solea mila ne bodo dražili! Tako blagodejno, tako čudovito je Solea mile!

Neposredno po Solea-kopeli, ko so nevidne kožne luknjice še odprte, namažite občutljivo kožo vašega malčka s Solea kremo, ki vsebuje izredno krepilno učinkujoči kolesterol; ranjena mesta izginejo, koža postane zopet rožnata, je dobro prekrvljena in občutek ugodja raste. Deltečec, zdravo dete — to je uspeh Solea-kožne nege pri majčkinih otrocih!

SOLEA
milo in krema

se medsebojno dopolnjujeta.

V VSAKO KATOLIŠKO HIŠO SPADA KATOLIŠKI CASOPISI!

oenijo na 3000 let pred Kristusom. V grobovih naših sicer niso našli bogastva, vendar pa velike zanimivosti. Med njimi tudi par opank, ki so kamnite. Videti je tudi jamiče za jermena. Opanke je nosil očividno kak strok, ker so sila majhne. Poleg teh so našli v grobovih razne darove, namenjene bogovom. Po njih sodeč so ljudje pred 3000 leti častili luno in sonce kot božanska bitja. Ostale najdbe obstojajo v kamnitih nožih, varah in možem podobnih kamnitih ostrinah.

Največji vrelc naravnega plina. Nedavno je Anderson — Prichard objavil družba bližu Noran, Oklahoma v Cleveland okraju vrtila na svojem zemljišču, in naletela na ogromno žilo ali vrelce naravnega plina, kateréga se smatra za največjega te vrste na svetu. Sprva je zemlja bruhala iz tega vrelca po 300.000.000 kubnih čevljev na dan, kar se je čolo lahko več milj daleč. Naravni plin so sedaj napeljali po ceveh, da se ga bo lahko rabilo kot kurivo.

Knjige so zapuščina nekakega veleuma Slovevca. — Addison.

položi nanj kos dobrega ržanega kruha in ga prinese starčku. »Tako, požirek vina vam bo boljše prijaj kakor voda, ko ste že tako stari,« pravi; »pa ne pijte tako hlastno in jejte tudi kruh zraven!«

Možiček jo je gledal strme in velike solze so mu prišle v stare oči; pil je in potem dejal: »Ostarel sem, a le malo ljudi sem videl, ki bi bili tako usmiljeni in ki bi znali svoje darove tako lepo in priščno podeliti kakor vi, gospa Lizika. Ali zato se vam bo tudi na zemlji prav dobro godilo; tako dobro srce ne ostane nepoplačano!«

»Ne! in plačilo mi dobi pri priči!« zakriči strašen glas, in ko se ozreta, stoji tam gospod Peter ves zaripel v obrazu.

»In še celo moje najboljše vino razlivaš beračem in moj lastni kozarec nastavljaš potepuhom na usta? Tu imaš svoje plačilo!« Gospa Lizika mu je padla k nogam in ga prosila oduščanja, toda kamenito srce ni poznalo usmiljenja; obrnil je bič, ki ga je imel v roki in je udaril s ročajem iz ebenovine tako silno na lepo čelo, da se je mrtva zgrudila staremu možu v naročje. Ko je Peter to videl, se je zdelo vendar, kakor bi se takoj pokesal tega dejanja; sklonil se je, da bi pogledal, ali je še življenje in njej, toda možiček je dejal z dobro znanim glasom: »Nikar se ne trudi, ogljarjev Peter; bila je najlepša in najljubeznivejša ovetka v Črnem lesu, a ti si jo pohodil in nikoli več ne bo zopet vzcvetela.«

Vsa kri je izgnala Petru z obraza in rekel je: »Torej vi ste, gospod zakladnik? No, kar se je zgodilo, se je zgodilo in je pač moralo tako priti. A upam, da me ne boste naznanili sodišču kot morilca.«

»Nesrečnež!« odvrne Stklenček. »Kaj bi mi koristilo, ko bi tvoj umrljivi del spravil na vislice?«

Zemljskega sodišča se ti ni treba bati, je pa drugo, strožje; zakaj svojo dušo si prodal hudobcu.«

»In če sem svoje srce prodal,« kriči Peter, »ni tega nihče drugi kriv kakor ti in tvoji slepilni zakladi; ti zavratni duh si me spravil v pogubo, si me gnal, da sem pri drugem iskal pomoči, ti si za vse odgovoren.« Komaj pa je to izrekel, začne možiček rasti in se raztezati v višino in širino; njegove oči so bile velike kot mlinska kolesa in usta kot zakurjena krušna peč in plameni so švigali iz njih. Peter se je vrgel na kolena in njegovo kamenito srce ga ni obvarovalo, da se ne bi bil tresel kot trepetlika. Z jastrebimi kremplji ga zgrabi gozdni duh za vrat, ga zavrti kot vrtnice suho listje in ga trešči nato ob tla, da so mu rebra pokala. »Pozemeljski črv,« zakliče z glasom, ki je bobnel kot grom; »lahko bi te zdrobil, če bi te hotel, zakaj grešil si proti gospodu gozda. Vendar zaradi te mrtve žene, ki mi je dala jesti in piti, ti dam osem dni odloga. Če se ne spreobrneš, pridem in ti zdrobim kosti in umrl boš v svojih grehih.«

Bil je že večer, ko je nekaj mož, ki so šli mimo, videlo bogatega Petra Munka ležati na tlen. Obráčali so ga sem ter tja in preiskovali, ali je še živ; dolgo časa je bilo vse zastoj. Naposled gre eden izmed njih v hišo, prinese vode in ga poškrópi z njo. Tedaj Peter globoko zasope, zastoka in odpre oči, gleda dolgo okoli sebe in vpraša potem po gospe Liziki, toda nihče je ni videl. Zahvalil se je možem za pomoč, se splazil v hišo in iskal povsod, toda ženo Lizike ni bilo ne v kleti ne pod streho in to, kar je imel za strašne sanje, je bila bridka resnica.

(Nadaljevanje prih.)

Ne za napad, v obrambo, če bo potreba

V nedeljo, dne 3. oktobra 1937, so slovesno otvorili državno valjarno železa v Zenici. Kot odposlanec kralja je bil navzoč arm. general Bogoljub Ilič, pripeljal se je pa tudi predsednik vlade dr. Stojadinovič z ministri dr. Spahom, dr. Bebenom, Djuro Jančkovičem in dr. Vrbančičem. Ob tej priliki je med drugim izpregovoril tudi ministrski predsednik dr. Stojadinovič. Rekel je:

Pred letom dni smo s tega mesta v tem industrijskem središču, polnem premoga in železne rude, objavili našo novo gospodarsko politiko. Danes se moramo ozreti nazaj za leto dni. Prvo delo te politike stoji tu pred nami kot dovršeni čin. To delo ni majhno, niti običajno, nego poslednja beseda moderne tehnike. Tisoči in tisoči ljudi bo enako kakor danes leto in dni z vseh strani prihajali, da vidijo in se divijo tej dovršenosti človeškega ustvarjanja. Mnogi izmed vas, ki vas danes vidim, so sodelovali tudi preteklo leto pri položitvi temeljnega kamna, toda zdi se mi, da moremo danes ined nami iskreno priznati, da je bilo malo število onih, ki so verjeli, da do take veliko delo v tako kratkem roku dovršeno. Zato smatram za svojo prijetno dolžnost, da se vsem sodelavcem pri tem velikem delu zahvalim, vsem brez razlike do ministra za gozdove in rudnike pa do najnižjega njegovega sodelavca, od podjetnika pa do zadnjega težaka, ki so sodelovali pri gradnji nove delavnice.

Ono, kar nas mora vse radovati, je, da se tovarne in delavnice podobne v tej Zenici, v zadnjih mesecih grade po vsej naši državi. Pa ne samo tovarne, nego grade se tudi ceste in železnice, grade se vodovodi in vodnjaki. Mi smo priče gospodarskemu razvoju, ki ga naša država do sedaj še ni doživela.

Uspeh naše izvozne trgovine je bil samo v prvih osem mesecih tega leta aktiven za 600 milijonov dinarjev. Državni dohodki so bili samo v prvih štirih mesecih tekočega pro-

Vsi, ki trpite, na kurjih očesih

trdi koži in zaraslih nobtih, pridite, da Vam jih s koreninico in brez bolečin odstranimo. Takoj Vam bo odleglo. Zopet boste prijetno razpoloženi za vsako delo. Parne in kadno kopalnice v hotelu Slon — Franciškanska ulica 3. Odprto ob delavnikih od 7.30 do 18.30, ob nedeljah in praznikih od 7.30 do 12 ure.

računskega leta za 600 milij. večji, kakor v istih štirih mesecih preteklega leta. Veljava države se je toliko dvignila da je mogel fin. minister v naši državi izdati drž. bono za 1 milijardo din. zlate in devizne rezerve Nar. banke so se povečale za poldrugo milijardo dinarjev. Hranilne vloge zasebnih vlagateljev so se dvignile za celo milijardo dinarjev v enem samem letu. Dodatek k vsemu temu še razdolžitve kmetov, povišanje cen kmečkim pridelkom pa boste tako dobili vtis, kako velik napredek je bil dosežen v zadnjem času na gospodarskem področju. Sprišo takega gospodarskega blagostanja se ni čuditi, da so se vrhila tako velikanska dela, kakor je naša železarna v Zenici. Točno je, da bo služila za temelj napredka našega narodnega gospodarstva, kakor je točno tudi to, da bo koristna tudi naši nadi, naši narodni vojski, ne da bi

napadala in zahtevala tuje, nego da bi se branila, če bo kdaj to potrebno.

Politično obzorje okrog naših mej se je v poslednjem letu k sreči znatno razvedrilo. Po sklenitvi sporazuma z našimi zapadnimi sosedi je pričakovati sporazum tudi z našimi severnimi sosedi. Tako smo uničili in odpravili bedo in težave naroda in s sosedi zaključili pogodbe, s katerimi smo našemu dobremu narodu omogočili, da se — brez skrbi nasproti zunanjemu svetu — posveti gospodarskemu, socialnemu in kulturnemu napredku v okviru meja svoje velike in nedeljive države kraljevine Jugoslavije.

DROBTINE

Buske zračne proge. Po podatkih moskovske »Krasne Gazete« znaša skupna dolžina ruskih zračnih prog 83 tisoč kilometrov. Zraven niso vštete one zgolj službene proge onstran tečajnega kroga, ki jih vzdržuje uprava severne morske poti. Vse važnejše osebne in poštno proge izkazujejo dnevni promet. Najdaljša izmed njih veže Moskvo preko Novosibirska in Habarovska z Vladivostokom. Lani so prepeljala letala 127.000 potnikov in do 6.000 ton pošte. Letos bo pa najmanj 200.000 potnikov in 7 in pol tisoč ton pošte. Razen tega obstajajo tovarne zračne proge, ki izkazujejo lani 10.000 in letos do 16.000 ton prometa. Tovarna letala prvažajo predvsem krzno, zlato, žveplo (iz Karakuma v Aziji) in drugo blago.

Najmanjša državnica na svetu je San Marino, ki je bila ustanovljena že v četrtem stoletju po

NAŠ RADI
SVOJIH
IZREDNO NIZKIH CEN

SPLOSNO ZNANI
IN PRILJUBLJENI

**JESENSKI
SEJEM**

SE PRIČNE 1. OKTOBRA

ANT. KRISPER

LIUBLJANA

MESTNI TRG 26 STRITARJEVA UL. 1-3

Kr. Meri kakih 60 kvad. kilometrov ter ima 13.000 prebivalcev. Glavno mesto je San Marino z du tisoč prebivalci. Mesto se ponša z lepo cerkvijo, mogočnim vladnim poslopjem, pred katerim stoji zastaven spomenik Svobode in z gledališčem. Državnica je sicer že od l. 1897, pod zaščito Italije, vendar ima svoje upravitelje, regente, a posebno telesno stražo, svoje vojaštvo, ki šteje 1000 ml. in svoja poslaništva.

NAZGANILO

V kapelici graščine Rocenj pod Šmarno goro bo v nedeljo, 10. t. m., ob treh izredno popoldansko opravilo: govor in pete litanije z blagoslovanjem. Ljubljanzani se odpeljejo z električno v času od 1—½2. Opravilo bo samo ob ugodnem vremenu.

Slovenski dom

JE NAS CENENI POPOLDNEVNİK, KI GA SVOJIM ČITATELJEM TOPLO PRIPOROČAMO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 13 IN STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV. ZA ONEGA, KI SI NE MORE NADČITI »SLOVENCA«, JE »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PIŠITE NA DOPISNICE UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE REKAJ ŠTEVILSKO LISTA NA OGLED.

SANATORIUM-EMONSKA

Ljubljana
Komenskega ul. 4
Telefon št. 9638

Dr. Frane Bergsma
Kl-pišatelj izraz. št. v. p.
Ordinacija: 21.-1.

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor valja za enkrat Din 5.—. Naročniki »Domoljube« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslovc ozroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Vajencev in pomočnik

se sprejmeta za stalno z oskrbo. — Travnik, čevljarstvo, Trebnje.

24 šivalnih strojev

skoraj novih »Singer« in »Pfafl« poceni na prodaj tudi na obroke pri »Promete« (nasproti Križančke cerkve) v Ljubljani.

Šivalni stroji

Vesta, Pfafl, Gritzner in drugi zelo poceni pri tv. Pleveč v Preski p. Medvodce.

Gođe od 50 do 800 l

prodam. Porenta, Zavgolje, Hrušica.

Pige letošnje dalmatinske

za izganjanje kuho zopet na zalogi, kakor tudi kralo zelje, repa in glavice za sarvo v sodih po 25, 50 in 100 kg, po najnižji dnevni ceni. J. Oražem, Ljubljana-Mostje.

Kmetijo kupim na Dolenjskem ali Gorenjskem

ne predelec od ceste ali železnice. Prednost ima ljubljanska okolica. — Natančnejšo ponudbo z navedbo cene na upravo Domoljuba pod šifro »Resen kupec« št. 16109

60 Din dnevno lahko zasluži s prodajanjem ali izdelovanjem potrebnih predmetov.

Pojdite znanke za odgovor. Batič, Ljubljana, Tyrševa cesta 15.

Sprejem službo

sem vajena živine in vega kmetijskega dela. Elizabeta Letnar, Podkoren.

Na zalogi imamo nove dalmatinske pige, prvotratno ter brinje po najnižji ceni. Sever & Komp., Ljubljana.

Šarhi za čevlje

se iznebite, če jih pri meni naročite. Jernej Jeraj, Zapoge štev. 10, Smlednik.

Niša z vrhom

se prodaja v Orehojlah št. 10 pri Kranju z veemi gospodarskimi poslopji, 2700 m² zemlje, gozdom poleg Brda. Peter Jost, Strahinj 12, Naklo.

Restorajev les

in drva za kurjavo kupujem skozi vse leto. Drago Hadl, Novo mesto.

Priliko ugodnega nakupe

da se obločete dobro in poceni, audistarcoznana trvdka Presker, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14.

Blagica

h govejci živini sprejemem. — Gostilna Mokar, Hanaška c. 282, Ljubljana.

Švete hipe

vseh velikosti po najnižjih cenah. Jaelice že od Din 2.— naprej. Trgovelj znanen popust. Frano Konjedič, keramič. pošta Stražišče pri Kranju.

Fanta

z dežele, zdrava, poštenega, starega 16—17, kot pomočnika pri cerkvi in gospodinjstvu, sprejme uprava pokopališča pri Sv. Križu v Ljubljani.

Šivalne stroje

znanke »Gritzner«, »Wolenc« in »Knoeck« dobite že od 1800 Din pri Tomo Šušteršiču, trg. koles in šivalnih strojev, Sodralica.

Sternecki
CELJE 19

UJAZN-K-ZAN
IZKORNYN-ZASTONJ

Brinje in fige

prvotratno blago dobite pri tvrdki **FRAN POGACNIK d. z o. z., LJUBLJANA**

Tyrševa (Dunajska) c. 33. Javna skladišča (Balkan)
Ona: Ty pa tudi nisi vina nikoli sit.
On (v naglici): »Večkrat kot ti.«

Med

kupuje **OROSLAV DOLENEC**, Ljubljana, Wolfova ulica 10.
Kapar: »Ti budala, ali veš, da si tako obupno počesen, da bi, če ti udalje pripeljem klofuto okolu ušca, šele prihodnji teden razpil.«

Brzoparilnik „GAMA“

domač proizvod, izdelek isti kot inozemski in nad polovico cenejšje izdeluje **Cirti Podržaj, ig pri Ljubljani** 10 letno jamstvo. Ceniki brezplačno.

Ona: »Sram te bodi, že spet prihajal iz gostilne.«
Ona: »Mar misliš, da bom zmerom notri.«

Hranilne knjižice

vrnodnostne papirje vnovčuje po najboljši ceni in takojšnem izplačilu, izpostuje vse bančne, denarne, kreditne in blagovne poste najkulantneje **AL. PLANINSEK, trg. ag. bančnih poslov** Ljubljana, Beethovnova ul. 14./1. Telefon 35-10.

Sodnik: »Povejta mi, ali ste imeli pri zadnjem vlovu pomagata?«
Obtožene: »Imel sem ga, pa sem ga odslovil, ker je bil pošten.«

Vrednostne papirje

vseh vrst kupuje Slovenska banka v Ljubljani, Krekov trg 10
Telefon 37-52

Hranilnica kmetičkih občin v Ljubljani

javlja, da obrestuje vse na novo vlozene vloge počeniš od 1. septembra 1937 dalje **po 3%**

vezane vloge pa po dogovoru Podeljuje kratkoročna posojila proti zasnambi na službene prejemke ter proti poročtu.

Radi velike zaloge štofov

za moške obleke, za moške in ženske površnilke, fantovske obleke, za moške delavne hlače i. t. d. prodajamo z **20% popustom** dokler traja zaloga. Izkoristite ugodno priliko ter se sklicujte na današnji inserat. Pri nakupu boljše moške obleke dobite še svileno kravato zastonj.

F. I. GORIČAR, LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 29

Francin je svoje potrebščine vedno nakupoval pri Glaviču in strogo naročal doma, da gotovo nikjer drugje ničesar ne kupijo. Nekega dne so pri Francinu dobili prirastek in ko je Mihec prignal a paše, se je v postelji oglašil mali kričoč. »Kje pa ste ga dobili?« je brž vprašal mater. »I, kens ga je prinesla.« »Joj, te bodo oče hudi ko pridejo domov, ker ga niste kupili pri Glaviču.«

Brinje

novi oddaja po ugodni ceni Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 8.

Za JESEN, DEŽ IN *blato*

7025—44

Tople domače copate, izdelane iz volnenga sukna, z usjenim podplatom in suknenim medpodplatom. Neobhodno potrebne vsaki gospodinj. Ženske stanejo Din 39.—, moške dia 49.—.

78635—658

Zadnja novost. Elegantne ženske galoše. Zgornji del je izdelan iz lahkega prožnega materijala in so vsled tega zelo udobne za hojo.

1977—64728

Za oficirje, podoficirje, orožnike, ne najdete prikladnejše obutve kot je ta. Izdelani so iz trpežnega boksa z usjenim podplatom.

98137—660

Elegantne in močne moške galoše s specijalno pojačenim podplatom. Obvarujejo Vaše čevlje pred vlago, a Vaš dom pred nesnago.

4944—724

Najprikladnejši dekliški čevlji za štrpce iz močnega usnja in z usjenim podplatom.

2495—6424

Zadnja novost. Eleganten damski čevljiček iz črnega dittinga, ki popolnoma nadomesti semiš, s polvisoko peto in usjenim podplatom.

3762—64700

Visoki otroški čevljički iz močnega masnega in nepremočljivega usnja z usjenim podplatom. Zelo prikladni za šolsko mladino v dežju in blatu. Od 31—34 Din 69.—, od 35—38 Din 79.—.

Našim odjemalcem pripravili smo veliko izbiro obutve za vsako vreme, za vsako priliko, pritem pa za tako ceno ki odgovarja vsakemu žepu.

**PRIDITE,
PREPRICAJTE SE!**

Rata